

MAGYAR LAPOK

* 4 Lei

Taxa postală plătită în aprobările Dir. Gen. P.T.

Neves. Ramaszetter Róbert urnak

BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 202 (1348) szám. * Vasárnap, 1936 szeptember 6

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Nagyszabású és erélyes intézkedéseket tett a kormány a rend fenntartására

Rendelet a főügyészeknek, bíróságoknak, prefektusoknak és az egyetemi vezetőknek

Bucuresti. Saját tud. Az ország összes táblai főügyészeivel tartott értekezlet befejeztével az igazságügyminiszter körrendeleteket küldött az ország ügyészeihez, amelyben felhívja őket, hogy az állam biztonságát és az egyéni biztonságot érintő erőszakos cselekmények, fenyegetések elfojtására és megtorlására foganatosítsanak gyors és erélyes intézkedéseket. Kötelességüké teszi, hogy e tekintetben állandóan jól legyenek informálva s a minisztériumot sürgősen értesítsék minden kitérőről. De egyben legyenek figyelemmel arra, hogy a politikai meggyőződések törvényes úton való megnyilatkozásának jogát, valamint az eszmék békés terjesztésének jogát teljes erővel meg kell védeni.

Ezenkívül körrendeletet küldött a miniszter a bíróságoknak, hogy az állam biztonságát és az egyéni biztonságot érintő bűncselekményekre különös figyelemmel legyenek, az eljárást gyorsan folytassák le és erélyesen alkalmazzák a törvényes intézkedéseket, hogy azoknak meglegyen a kellő foganatjuk.

A miniszter utasításai a prefektusoknak.

Bucuresti. Saját tud. A megyefőnöki érte-

kezet befejeződött, az erről kiadott hivatalos közlemény szerint az értekezlet során megvizsgálták az egyes vármegyék rendőrségi és csendőrségi szervezetének helyzetét, megvitatta az újjászervezésre tett javaslatokat s megállapította a munkarendet a különböző rendfenntartó szervek egymás közötti kapcsolatainak tökéletesítésére. Az értekezleten egyébként a miniszter számos utasítást adott, amelyek között legjelentősebb, hogy a megyefőnök minden héten értekezletet köteles tartani a hatóságokkal, hogy a közrend fenntartására irányuló intézkedéseket összhangba hozza.

Az egyetemek új szabályzata.

Bucuresti. Saját tud. Az új egyetemi szabályzat, amelyet a közoktatásügyi miniszter a napokban tartandó egyetemközi értekezlet elé fog terjeszteni, különös jogkört biztosít a dékánoknak és rektoroknak, akik minden más fórum megkérdése nélkül azonnal foganatosíthatnak rendelkezéseket az egyetemi rend fenntartására.

A madridi kormánycsapatok még tartani akarják az iruni hidfőt

A nemzeti csapatok szétszórták a segítségül jött vörös csapatokat

Hendayeből jelentik: A founterrabiai kormány-milícia 200 főnyi osztaga szombaton hajnalban 6 órakor meglepetésszerűen megrohanta és visszafoglalta az iruni hidfőt, amelyet a nemzeti csapatok gyengén tartottak megszállva. A vörösek mindenáron meg akarják védeni a Barcelona-San Sebastian közötti utat, hogy biztosítsák a Barcelonából San-Sebastianba utban levő lőszer szállítmányt.

Szombaton reggel azonban Franko tábornok csapatai a San Sebastian erősítésére küldött bilbaói osztagot szétszórták.

Párizsból jelentik: A „Jour” szerint nem kétséges, hogy a nemzeti csapatok végső győzelme közel van.

Ezért Franciaországnak szigorúan ragaszkodnia kell semlegességéhez, ha azt akarja, hogy Spanyolország jövődó urai jóviszonyt tartsanak fenn vele.

A vörösek újabb borzalmas kegyetlenkedései. Keresztre feszített holttestek.

Burgosból jelentik: A vörösek agyonlőtték az Escuriálban őrzött 114 ágostonrendi szerzetest,

akiknek pedig Azana elnök azt ígérte, hogy kiszabadulnak és életben maradnak.

Hendayeből jelentik: Szombaton hajnalban 3 órakor a menekülő vörösek Irun több épületét felrobbantották. Mire a nap fölkel, Irun egyetlen romhalmoz volt.

Hajnali 2 órakor Hendayeba érkezett a Guadeloupe-erőd egyik tusa, akinek sikerült megmenekülnie. Elmondotta, hogy a kormánycsapatok a kezükben lévő 170 tuszt agyonlőtték.

Az Echo de Paris jelentése szerint a Fuenterrabia és Guadeloupe-erőd tuszait a vörösek kivégezték.

A „Journal” szerint a vörösek a meggyilkolt szerzetesek holttestét keresztfeszítették és a kolostor tetejére erősítették.

A Petit Parisien szerint az anarchisták pénteken San-Sebastianban is gyilkoltak, gyújtogattak. „Eljen a dinamit” jelszóval több épületet felrobbantottak.

A munka lelke

Az új kormány első minisztertanácsi üléséről kiadott hivatalos közlemény az ő egyéb érdekességei között ezt a mondatot is magában foglalja: „A közlekedésügy és közmunkaügy minisztere együtt a hadügyminiszterrel, a közoktatásügyminiszterrel és a munkaügyi miniszterrel törvényt fog alkotni, mely a 18—21 év közötti ifjúságnak a közhasznú munkákban való kötelező szolgálatát fogja szabályozni.” A közlemény megjelenése után a kormány egyes tagjai is magyarázatot adtak erről a tervezésről. Ezek szerint a kötelező munkaszolgálatot nem valami keserű és lealázó kényszerítésnek szánták, hanem ellenkezőleg: olyan foglalkoztatásnak, mellyel az elégedetlen ifjúság lelkébe az alkotás örömét viszik bele. A kormányfőfiak úgy látják a helyzetet, hogy az ifjúságot az ő munkanélküli állapotá teszi könnyen izgathatóvá; tehát ezen a munkanélküliségen akarnak segíteni a közhasznú munkálatokban való foglalkoztatással.

Viszont ellenzéki oldalon több-kevesebb nyugtalansággal fogadták az ifjak kötelező munkaszolgálatának a tervét. Valami új esz-közt látnak benne, mellyel a kormány az ellenzéki pártok ifju tömegeire majd felemelőleg igyekszik hatni, s így a politikai kibontakozást az ifjúság részéről lehetetlenné teszi, vagy az ifjak szüleit is bizonyos politikai magatartásokba fogja beletérlni. Ezzel az ellenzéki nyugtalansággal a munkaszolgálat kérdése valóban arról az oldalról is megvilágítást kapott, hogy miként lehet ebbe a dologba politikát belekeverni, s miként lehet vele a pártok vetélkedését újabb területekre is átvinni. Az ilyen politikai átszíneződés csak újabb tápot kapott, mikor olyan hírek is elterjedtek, hogy a kormány a kötelező munkaszolgálatot nemcsak a 18—21 év közötti ifjakra, de a tiltott politizálás miatt elítélendőkre is ki akarja terjeszteni, s mintegy büntető kényszerként akarja majd a munkára fogást alkalmaztatni. Megjelent a képzetelekben a büntető munkatáborok képe a maga összes zordságaival.

Ugy hisszük, hogy legfőbb érdek volna a kötelező munkaszolgálat értelmét a politikai elszínezésekből kiszabadítani. Legfőbb érdek volna, hogy minden oldalon a kötelező szolgálatban a munka új forrásának és lendületének a lehetőségét lássák, vagyis a társadalmi jelentőséget, az emberek összetartásának és közjóra törekvésének a módját. Olyan jelenséget, melyben a kenyér gondja és a kenyér öröme egyesül, hogy az emberek földi életének az értelmét, a kötelesség erkölcsi parancsát, s a kötelességteljesítés megnyugvását megadja. A testi és lelki erőfeszítések és kielégülések összegeződése van a munkában, s ezt az alapértelmet kellene megtalálni most is, a kötelező munkaszolgálat eszméje fölvetődésekor.

Minden oldalról hatni kellene, hogy ez eszme ne legyen politikai elfejlesztések pré-dája. Természetes, hogy az ellenzéken is föl kellene hagyni a nyugtalan találgatásokkal, melyekben pártpolitikai szempontok miatt sok a bizalmatlanság, s így ez a látás a közönségben is könnyen fölkeltheti a kötelező munkaszolgálat ellen a bizalmatlanságot. Mondjuk, hogy az ellenzéken is föl kellene hagyni az ilyen bizalmatlansággeltető nyugtalanítással. De evégett igen természetes, hogy a kormányon is hathatósan el kellene kezdeni a kötelező munkaszolgálat eszméje mentesítését a politikától.

Magának a kormánynak kellene megnyugtatóan hatnia, hogy ő nem kényszer munkát és büntetési módokat tervez, hanem a munka jó-ságát, nagyságát és teremtő erejének az előse-gítését akarja. Mikor azt mondja, hogy „kötele-ző munkaszolgálat”, ebben a „kötelező” jel-zőt magára érti, s azt kívánja kifejezni, hogy az ország minden hivatalos hatalma a munka szabaddá és termékenyvé tétele érdekében kö-telezettséget vállal.

Ebből folyik, hogy a munkaszolgálatban nem a központosításnak és a központokból való rángatásnak valami új gépiességét kell létre-hozni, hanem a helyi társadalmakat kell a ma-gukért való munkára képesekké tenni. Nem álla-mi központból kell a munkára vezényszava-kat kiadni, hanem a helyi társadalmakat fel-hatalmazni arra, hogy a maguk vidékein a közös tennivalókért szervezkezhessenek, ma-gukra köteleességeket róhassanak, s az egymás megsegítését erkölcsi alapon jogi és közigaz-gatási rendszerre tehessek. Itt van a könnyen kivihetőség titka, hogy a munkát mindenki a maga erkölcsi érzéséből folyólag lássa köteles-ségének, s így annál odaadóbb meggyőződéssel teljesítse.

A munkának is lelke van; ezt a lelket kell megtalálni. És valamint az egyes ember nem találhatja meg magán kívül helyezetten, más embernél a maga lelkét, úgy a munka lelkét is minden helyi társadalom csak a maga életkö-rében, a maga szükségében, a maga otthon-helyén tudja megtalálni. Tehát az otthonért való közös munka: csak ez lehet erkölcsi ala-pja a kötelező munkaszolgálatnak. Ha viszont valakit otthona, szülőföldje, állandó lakóhelye területéről más helyre parancsolnak el mun-kára, akkor abban csakugyan van olyan vonat-kozás, mely a másért való szolgálat hangsu-lyát és nyomasztóságát hordja magában. Ilyen szolgálat színébe keverten a kötelező munka-szolgálat csakugyan kényszer munka lenne, amit az emberek se szívesen, se szegyen nél-kül, se büntetés érzése nélkül nem tudnának teljesíteni.

A munka nemes értelmének és nagy al-kotó erejének az ilyen munkaszolgálat bizonyá-ra nem lehetne jó kifejlesztője. Tehát azt az irányt kell megvalósítani, hogy a munkaszol-gálatban mindenki az önmagukért való telje-sítményt érezhesse. A szomszédaink, a rokon-ságunk, az egyházunk, az iskolánk, a falunk, a földművelésünk és egyéb helyi érdekünk mind rászorul az érte való dolgozásra; a közöttünk való szegényeket is kell segíteni házépítésében, vagy inségéből való kiemelésben. Az ilyen ter-mészetű közös munkára minden népben meg- van az ősi jó ösztön. Ennek az ősi népszö-ző-

nek kell szárnyat adni, ezt kell elősegíteni „kö-telezően”, hogy így a munkaszolgálatban min-denki dicsőséget, érdemszerzést, jötevést tud-jon látni.

Szükséges tehát, hogy a kötelező munka-szolgálatot úgy az ifjak, mint akár mások is a saját otthonterületükön végezzék. Másodszor pedig szükséges az, hogy ez otthonterületen is az ottani népkiváncs, az otthoni népi jó ösztön jelölje ki az elvégzendő közös munkát. Amikor pedig az ilyen helyi előfeltételek meg-vannak, akkor az állami hatóságnak kötelessé-gé legyen, hogy az illető terület és illető munka-igény segítésére a munkabérekét akár előle-gelje, akár végleg is rendelkezésre bocsássa. Így lenne a kötelező munkaszolgálat az állami-ra is kötelező, míg az illető helyi társadalmák-ban a kötelező erkölcsi erőként működne, s minden kényszerítő jellegtől megszabadulna. Ellenben annál inkább megteremtené a helyi viszonyokban az alkotásra kész, egészséges köz-

Zászlók,
lobogók, miseruha- és zászlóalymek, paszo-mántok, rojtok stb. legelőbb beszerzési forrása
Oberbauer A. Utóda
Magyarország legrégebb templomrendező és zászlókészítő vállalata
Budapest, IV. Váci-utca 41. sz.
Alapítási év 1863. Tel. Aut. 83-3-44.
75 éves cég.

szellemet, s az egymásra utalt helyi közönséget részoktatná a becsület, okos, egymásért cse-lekvő és egymást megbecsülő összetartásra.

A kötelező munkaszolgálat így csakugyan közéletünk legüdösebb szolgálatává válhatik. De csak így, ha a munkától nem vesszük el a lelket.

A parlament legközelebbi ülésszakán szavazzák meg a kisipari hitel megszervezéséről szóló törvényjavaslatot

Bucurestiből jelentik: Az új ipartörvény in-tézkedéseket tartalmaz a kisipari hitel meg-szervezéséről is, amelynek érdekében előrelát-hatóság kisipari hitelintézet alapítására kerül sor. A törvényes rendelkezések valóságba való át-tele érdekében Nistor munkaügyi minisz-ter beható megbeszélést folytatott Tatarescu

miniszterelnökkel, aki kijelentette hogy a ter-vet teljes mértékben támogatja és maga is azon lesz, hogy a kisipari hitel megszervezése mi-előbb megtörténjen. Ennek érdekében Alexan-drescu-Roman munkaügyi államtitkár meg-bízták, hogy készítse el a kisipari hitel meg-szervezéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet megszavazás végett már a parlament legköze-lebbi ülésszakán nyújtanak be.

Sándor Imre:

KAT. IFJUSÁGI IMAKÖNYV

II. kiadása.

Középiszkolások számára egyedüli imakönyv egész Erdély területén, 440 oldal, szép egész vászonkötés-ben, arany nyomással. Ara 60 lei.

Kapható könyvosztályunkban.

PÁLYÁZAT.

A lazuri-i (Satu-Mare) 6 km.) római ka-tolikus egyházközség kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalma: 20 köblös szántóföld egy tag-ban, havi ezer (1000) lei készpénzfizetés, lakás nagy kerttel, párbér, stóla.

Kötelessége: kántortanító köteleességek és dalárdavezetés. Az osztatlan iskola előadás-nyelve magyar, megfelelő románnyelv-tudás megkívánatik.

Pályázati határidő szept. 8, mely napon délután 3 órakor a pályázók saját költségükön megjelenni tartoznak a próbán.

Egyháztanács.

A biborruhas asszony

Irta: Gaspár Jenő

Ezért a történetért nagyon messzire kellett visszanyulnom az emlékezetembe.

A falu, ahol laktunk, félszáz évvel ezelőtt meg a nagy hegyek alján. Apró, kis falu volt, de az én gyermeki képzeletemben a legszebb a vilá-gon, templomát ma is tüneményesnek látom, tornyát messze földön legmagasabbnak, pedig azóta, hogy a faluból elkerültem, jónéhány lustrum telt el. Ugyáltszik, a gyermekkor élénk benyomásain az idő sem tud változtatni. Ezért van, hogy ma is olyan élénken emlékszem mindenre, mintha ma történt volna. A hegyek-ről patakok zuhantak le, a patakok hegyi folyóvá ömlöttek össze, s a folyó ott kanyarod-tott el a falu alatt, nyáron és koratavasszal áradásaival rettegésben tartva a lakosságot. De ezt a rakoncátlanságot szívesen elnézte min-denki a folyónak, mert a kanyarodás által al-kotott hatalmas félszigeten állt a tornyos kas-tély, óriási parkjával, rejtélyes világával, ame-lyet még fokozott az a körülmény, hogy a falu-val felvonóhíd kötötte össze, amelynek lánczi csak nagyritkán csikordultak meg, jelezve, hogy a félszigeten, a bástyaszerű tornyok alatt, a park évszázados fái között mégis van élet.

Az én gyermeki fantáziámban, mint va-fami regényes rejtélem, könyvekből olvasott színes mese élt a kastély. A folyón, ha nagyon száraz volt a nyár, a hegyekből legörgetett szik-lák gázlót képeztek s ezen a gázlón csaknem

minden nap belopakodtam a parkba. A felvonó-hídat csak vasárnap és ünnepkor engedték le, vagy ha vendégek jöttek a kastélyba. Ilyenkor szabad volt a falusiaknak is megnézni a félszi-getet, a parkot, a vakmerőbbek elmerészkédtek a gazdasági épületekig, vagy a kertészetig, de tovább nem igen, mert messze földön félelme-tes híre volt a kastély urának. Emlékszem, igen gögös természetem volt s nem éltem a felvonó-híd ritka engedelmével, hanem naponkint meg-jelentem a gázlónál és belopakodtam a parkba, egészen a kastélyig. Volt egy hatalmas, terebé-lyes tölgyfám, annak koronáját megvédett, ha felmásztam rá s a lombok közül egészen közel-ről szemlélhettem a rejtélyes kastély életét. Tudtam, hogy melyik ablak mikor nyílik ki, a kastély ura mikor megy lovagolni a park út-jain, a fő torony órájának hangját is jól ismer-tem s a várkapolnát, amely szeliden bújt meg a hatalmas torony alján, befuttatva örökzöld borostyánnal.

Közletről még rejtelmesebbnek láttam a kastély életét, amiben nagy segítségemre volt az a sok izgalmas lovagregény, amelyet serdülő fiúkorom annyira szeretett s az az állandó le-genda, amely a falusi nép körében keringett a kastély életéről, a kastély urának zord és ke-mény hatalmáról s arról, hogy a selyembori-tású és bársonyfüggönyös szobákban él egy tündérszép, boldogtalan asszony, akit még mo-solyogni senki nem látott, akit a kastély ura messze földről hozott, de csaknem fogolyként őriz, mert menyasszony korában mást szeretett

s csak szülei erőszakolták a zord és nagy-hatalmú úrhoz. Eppen elég anyag volt ez fan-táziám állandó ébrentartásához s így meglehet érteni, hogy mindig a nagy tölgyfán leskelőd-tem. Ez a szenvedély sok nadrágkoptatással járt, apám eleget is szidott érte, elsősorban is természetrajz tanáromat kárhözta, aki sze-rinte túlságosan sok természeterejét nevelt belém, anám viszont csóválta a fejét, mert azt hiszem sejtette, hogy nem annyira az erdőt ké- bújom, mint a kastély parkjának fái torná-szom.

De sem az apai harag, sem az anyai fej-csóválás nem tarthatott vissza az én tölgyfán-tól, különösen azóta, hogy egyszer megpillan-tottam a kastély úrnőjét. Ott rejtőzködtem megfigyelő helyemen, szemben a kastély fő-lepcsőjével, amikor egyszer csak megjelent a legfelső márványfokon ő, a biborruhas asz-szony. A falusiak legendája azt is tudta, hogy mindig biborruhasban jár, mert az, akit sze-regett leánykorában, ezt a ruhát szerette rajta leg-jobbban. Ahogy megpillantottam, kénytelen vol-tam igazat adni a falusiak értesülésének abban is, hogy az asszony csodálatosan szép volt. In-kább alacsony volt, mint magas, de hihetle-nül karcsú és finom, a haja gesztenyebarna, a nyaka és feje büszke, hogy szinte kerestem rajta a koronát, a lábai valószínűtlenül aprók ahogy kivillantak a biborruha uszálya alól, amely hosszan és vérvörösén hullámozott utána. Reszketve és izgalommal néztem a fa lombojai közül az asszonyt, mint meglevenedett mese-

Megdöbbenés Párizsban és Londonban az új madridi kormány bolsevista összetétele miatt

Párizsból jelentik: A francia sajtó nagyrészt úgy véli, hogy az új spanyol kormány újabb lépést jelent a bolsevizmus felé. — Caballero, a spanyol Lenin — írja a Jour — nemzeti kormány látszatát akarja kelteni, de valójában Moszkva madridi megbízottja.

A „Journal” szerint Spanyolország gyorsan gördül lefelé a bolsevizmus lejtőjén.

Londoni jelentés szerint a Daily Mail így ír: — Caballero, a főkommunista, megalakította a legszemérmertlenebb és legdurvább kommunista kormányt. Az angol nép őszinte rokonszenvvel üdvözi a fölkelők iróni győzelmét.

Abessziniát kizárik a Népszövetségből

Párizsból jelentik: A Népszövetség most következő ülésén a mandátumigazoló bizottság Anglia hozzájárulásával érvénytelennek minősíti az abesszini kiküldött mandátumát. Abessziniát tehát kizárik a Népszövetségből és ez olasz birtokként való általános elismerésének befejezését jelenti. Ezzel remélhető, hogy Olaszország újra közre fog működni a Népszövetségben.

Új rendelet a kisebbségi gyermekek iskolai beiratásáról. Arad. Saját tud. Az aradi tanfelügyelőségre szombaton délelőtt érkezett le a közoktatásiügyi miniszter rendelete, melyben rendezi a kisebbségi iskolásgyermek beiratásának ügyét. A rendelet értelmében a város által kiállított beiratványokra nemcsak a nemzetiséget kell bevezetni, hanem a szülők által bevallott anyanyelv szerinti nemzetiséget is és a beiratásoknál, az utóbbi, tehát az anyanyelv szerinti nemzetiség tekintendő hivatalosnak. A rendelet váorsszerte nagy megelégedést keltett, mert most már a német vagy más nyelvű magyar nemzetiségű gyermekeket nyugodtan beíratják a szülők a magyaryelvű felekezeti iskolákba.

Togal
gyorsan és biztosan hat
RHEUMA / KÖSZÉNY
ISIASZ, GRIPPA, IDEG- ÉS FEJFAJÁS
és minden más hűléses megbetegedésnél
Idült esetekben le megipő eredmények!
A Togal kiküszöböl a szervezetből
a káros bomlási termékeket.
Csináljon egy komoly Togal-kurát.
Gyógyszertárakban és Drogériákban.

A Vatikán határozott a blaji görög katolikus érseki szék betöltéséről

A Vatikán hivatalos lapjának, a *L'Osservatore Romano*-nak most ideérkezett augusztus 30-iki (vasárnapi) száma közli azt a nagyjelentőségű hírt, hogy Öszentsége a pápa dr. Nicolescu Sándor lugoji görög katolikus püspököt előléptette a blaji görög katolikus érseki szék-

az új érsek kinevezését nem akarják érinteni, de az új érsek mellé utódlási joggal bíró segéd-érseket kívántak kineveztetni. Az érseki tartomány jelölési jogát ez a kiváncsalm is érintette volna, miért is a Vatikán e kiváncsalmnak se adott helyet.

Ilyen előzmények után végül is a Vatikán biztosította, hogy minden illetéktelen befolyástól mentesüljön az érseki szék betöltése. XI. Pius pápa azt a főpapot nevezte ki, akit az érseki tartomány hívatott képviselője is első helyen jelölt az érseki székre.

Az új érsek, dr. Nicolescu Sándor Tulgheşen született 1882 június 6-án. Középiskoláit az országban végezte, teológiai tanulmányait pedig Rómában. Hazaérkezése után Blajon lett teológiai tanár, majd ugyanott érseki titkár kanonoki címmel. Az 1932-ik évben lett lugoji püspök, majd a Suciú Vasile halála folytán 1935 január 25-én megüresedett érseki székre jelölte őt az érseki tartomány száztagú képviselőtestülete. Ez a jelölő gyűlés 1935 május 7-ikén történt ünnepélyes szertartások között, s ez alkalommal dr. Nicolescu 42 szavazattal került első helyre a jelöltek között; utána dr. Hossu Gyula clujai püspök kapott 27 szavazatot, s dr. Frenţiu Valér oradeai püspök 12 szavazatot. A többi szavazatok kisebb számban dr. Rusu Sándor maramuresi püspökre, dr. Macavei Victor blaji nagyprépostra és dr. Balan János kanonokra estek.

Dr. Nicolescu Sándor,
a blaji új görög katolikus érsek.

re. Az így megüresedett lugoji püspöki székre Öszentsége dr. Balan János blaji kanonokot nevezte ki új görög katolikus püspökké.

Az érseki szék betöltése már múlt év május 7-ike óta váratott magára, mert akkor történt meg, hogy az érseki tartomány arra jogosított testülete végbevitte az érseki székre a jelölést. Azonban a jelöltek közül való választásnak utját állotta az, hogy a Vatikánál politikai befolyásokat akartak érvényesíteni. Természetes dolog, hogy a Vatikán e befolyásolásoknak helyet nem adott, mert azok az Egyház szabadságának nagy elvével ellenkeztek. Legutóbb már a befolyásolások csak arra akartak hatni, hogy az érsekjelölés eredményét, illetve

Rokonszenves egyéniség dr. Balan János, az új lugoji görög katolikus püspök is. Ő 1880-ban született, teológiai tanulmányait szintén Rómában végezte. Hosszu ideig plébánosa volt a bucaresti görög katolikus híveknek s 1920. év óta a blaji érseki egyházmegye kanonokja. Jelentékeny része volt abban a vatikáni munkálatban, mely a keleti és bizánci szertartású katolikusok egyházi jogi törvénygyűjteményét állította össze.

hősnőt, s az arcát kutattam, amelynek fehér márványán mosolytalanul játszadozott a napfény. A falu legendájának tehát ebben is igaza volt. Valóban nem látszott a szép arcon naivany derűje sem az örömmek, a száj mokaesul és szenvedőn össze volt szorítva s a szemek irízszen sötét bánat merengett. Lassú, imbolygó járással jött egyenesen az én fám felé s leült a fa alatt a kőpadra. Ami ezután történt, arra ma is úgy emlékszem, mint életem legnagyobb élményére. Egyszerre csak fojtott zokogást hallottam a pad felől, majd egyre erősödött a sírás s láttam, hogy a biborruhas asszony vállai görcsösen rángatóznak. A szívem összeszorult s engem a süldő, álmodozó kamaszt valami rettenetes bátorság öntött el. Villámgyorsan lekúsztam a fáról és semmivel sem törődve, odaálltam a síró asszony elé:

— Ne sírjon, kérem, — rebegetem.
Az asszony halkán felsikoltott s ösztönösen a kastély felé nézett. Ujra előntött valami könyvekből eltanult lovagi indulat s halkán szütem:

— Ne féljen, kérem, az előbb lovagolt ki a hídon a falu felé.

— Kicsoda maga? — kérdezte az asszony. Összeütöttem a bokámat és bemutatkoztam.

— Bognár Boldizsár.

— A Bognár Menyhért fia? — kérdezte az asszony és megtörülte a szemét.

— Szolgálatára. — ütöttem össze ismét a bokámat.

— És mit csinál itt a parkban? — kérdezte most az asszony.

— Itt szoktam tanyázni a fán, — mutattam fel a tölgyre meglehetősen esetlenül.

— Itt? — csodálkozott az asszony. — Nem fél, hogy észreveszik?

— Én nem félek semmitől és senkitől — mondtam hősiesen. — És elhatároztam, hogy megszabadítom magat.

Az asszony kék szeme ráncsodálkozott, aztán valami régen elfelejtett derengés szaladt át a fehér arcán. Mosolyfele volt, de mégsem, aztán újra könnyek jelentek meg a szemében. És csendesen mondta:

— Kis fiú, erősebb hatalmának sem sikerült az, amiről maga álmodozik. Menjen szépen haza és ne jöjjön többé ide. Valaki még észreveszi és baja lesz.

— Megigéri?

— Megigérem, — mondtam nem éppen hősiesen.

— És ha nagy lesz, akkor is őrizze meg a jószívét — mondta még az asszony.

Felállt és szeliden megsimogatta az arcomat. A keze olyan volt, mint a forró bársony. A vér a szívembe tódult, vakmerően lehajoltam s megcsókoltam azt a kezét. Még egyszer megsimította az arcomat, aztán eltűnt a kastély lépcsőin. En ott maradtam a fa alatt, mint a megbabonázott hálvány. Az arcomat simogattam, ott, ahol az ő keze ért, s a világ leggazdagabb emberének éreztem magamat, mint akinek szívében valami tudatalatti álom, vagy

mese valóra vált. Ma sem tudom, hogy kerültem haza. Attól a naptól kezdve úgy jártam, úgy éltem, mint valami megszállott. És igérem ellenére, most már állandóan a fámon rejtőzködtem, abban a reményben, hogy láthatom a biborruhas asszonyt. De sohasem mutatkozott. Nem is láttam többé, csak még egyszer. Ennek a történetét is elmondom...

Már nyár vége volt, amikor ismét haza igyekeztem a kastély parkjából. A szívem szörnyen fájt, mert nem sikerült látnom akkor sem a biborruhas asszonyt. Mikor a gázlóhoz értem, nagy megdöbbenéssel láttam, hogy a víz hirtelen megdagadt, biztosan hirtelen zápor tört a havasokra s onnan zudult alá a piszkos, sárgás, hideg víztömeg. Már esteledett s okvetlenül haza kellett érnem. Belevetettem magam a folyóba s nagynehezen partra vergődtem. Odahaza kétségbeesve csóválta fejét anyám, amikor azt hazudtam, hogy fent a havason elkapott a vihar és bőrig áztam. Másnap lázzal ébredtem s aztán hetekig fel sem keltem. Tüdőgyulladásal feküdtem hosszú időn keresztül s még a gimnáziumba sem mehettem be a városba rendes időben. Az osztályfőnököm azt üzenté az apámmal, hogy amíg teljesen fel nem gyógyulok, ne menjek iskolába. Pihenem és gyógyultam tehát.

Már javában állt szeptember hó, amikor egyik nap, mikor a kertben ültem plédekbe csavarva, hallottam, hogy kint az utcán nagy szaladgálás van s hogy egyre-másra suttozva állnak meg az emberek a kerítés mellett. Hül-

Ruhák festését és vegytisztítását
a legjobb kivitelben
olcsón vállalja **VÉGH** ruhafestőgyár
Oradea

A német cigányok kérdése a timisoarai levéltáros mostani gondja

A benszülött népzenezők azt vitatják, hogy ők nem cigányok, hanem németek. — Száz esztendő előtt kuriozitás-számba ment a „német” cigány. — Vérbeli csárdás, fekete arcszin...

Timisoara. Saját tud. Az itteni benszülött „népzenezők” küldöttsége jelent meg a városi levéltárban azzal a kéréssel, hogy kutassa ki a levéltáros a származásukat. Ők ugyanis úgy tudják, hogy ha bár fekete is az arcbőrük, meg a kezük és ha zenélnék is, de nem cigányok. A kérdés tisztázása feletle fontos rájuk — mondották — mert most szervezkednek a cigányok s a helybeli benszülött népzenezők, amint magukat nevezik, úgy tudják, hogy ők — németek s nem akarnak csatlakozni.

Timisoarai kuriozitás.

A „német cigány” valamikor kuriozitás-számba ment és éppen Timisoarán volt található. Abból az időből maradt, amikor a Banatot a töröktől való visszafoglalás után osztrák koronatorományként Bécsből kormányozták. Jóval ezután is megmaradt a „kuriozitás”. Döbrentey Gábor a Berzsenyi költeményeinek 1842. k. kiadásának előszavában tudósít róla. Feljegyzése alapján nyilvánvaló, hogy a város nagyobb fogadóiban a múlt század első évtizedeiben is naponta szólt a cigányzene. S a cigányok — húztak bizony magyar nótákat is. Azonban... Döbrentey Gábor például, a tudós író, 1822-ben járt a városban Trattner Tamással, hogy ennek petroti beiktatásán megjelenjék. Egy belvárosi vendéglőben szálltak meg s ahogy a vendéglőben helyet foglaltak, a cigánybanda fogadta őket. Es amikor aztán Döbrentey magyarul szólt a cigányokhoz, azok nem tudtak rá felelni. Trattner kacagott, hogy Timisoarán „még a magyar muzsikusk cigány is németté lett”. Es Degré Alajos „Visszaemlékezéseim” című érdekes feljegyzéseiben is szól a száz év előtti német cigányról:

„Német színház, német közönség, német cigány... de következett a főispáni beiktatás. Tihanyi Ferencé. A város más alakot nyert. A megyei tisztviselők, vidéki birtokosság, a szomszéd megyék küldöttségei az utcákat és vendéglőket elárasztották és mindenfelé magyar be-

gatóztam s megtudtam, hogy a kastély ormára gyászlobogót tűztek fel s hogy valakit szerencsétlenség ért a vadászatban. Egyszerre előtört a szívemet valami ismeretlen félelem és forróság s ledobáltam magamról a plédeket. Kilopóztam a kertből és futva igyekeztem a gúzló felé. Percekben belül ott voltam a régi örökhelyen s láttam, hogy a kastélyból a kápolnába díszbe öltözött huszárok visznek egy koporsót. A koporsó után sápadtan és megtörtén ment a kastély ura. A szívemet jég hideg kéz szoritotta össze és attól féltem, hogy leszédülök a fáról.

Hosszu idő telt el, amíg ismét kijöttem a kápolnából és én odalopakodhattam az ablakhoz. A lábam reszketett, szemem elhomályosult és a szívem szaggatottan vert, ahogy bepillantottam a kápolnába. Ott állt a ravatal a kápolna közepén s rajta kiterítve a biborruhás asszony. Kedvenc biborruhájában, arcán valami megbékélt nyugalommal. És a szája pirosan és boldogan mosolygott. Megértettem, hogy a halál megváltotta szenvedéseitől és megértettem annak a tulvilági mosolygásnak szépségét. Magam sem tudtam, miért, de keservesen sirni kezdtem ott, a kápolna gótikus ablakának kövére borulva. És sirtam, amíg valami csodálkozó más rám nem talált s ki nem lopott a kastélyból. És azután odahaza is s később a városban is gyakran feltört belőlem a sirás. És nem tudom, hogy miért...

Ma már tudom, hogy senkit sem szerettem azóta sem úgy, mint a biborruhás asszonyt.

széd hangzott. Pepi cigány meg úgy húzta szakadatlanul a csárdásokat, mintha eddig is ez lett volna a mindennapi kenyere...

Német cigány... a benszülött népzenezők küldöttsége azt vitatta most a városi levéltárban, hogy ők

„csak” németek és egyáltalán nem cigányok.

Ezek a „benszülött” népzenezők a város második kerületének bizonyos utcáit lakják, már régtől fogva. Alacsony házak, régebben a Zenés-utca. Dob-utca és más hasonló elnevezés divott ott. Németül beszéltek, mint a többi „burger” és beszélnek ma is ezek a zenészek. Es évente Sárlos Boldogasszony napján gyalogosan elzarándokolnak Recasra. Az ottani római katolikus templomban emberemlékezet óta áll a „Fekete-Mária” szobra. Fekete az arca és a keze és karján a kis-

Hönig
Frigyes
**HARANG-
ÖNTŐDE**
Arad,
Str. Barfüje 10-21.
Alapítva:
1840.
Telefon: 376.

ded Jézuska is fekete. Mint amilyenek ők is. Néhány évvel ezelőtt díszes oltárt is emeltek a timisoarai népzenezők a recasi „Fekete-Máriának”. Nagy ünnepséget rendeztek akkoriban a templomban, meg nagyszabású ajátosságokat. Száztagú cigányzenekar szolgáltatta a főpapi mise alatt a zenét. És érdekes, már akkoriban is eljártak némelyek a szerkesztőségbe tiltakozni az eleln, hogy őket az ünnepségről szóló hirdásban cigányoknak ne nevezzék.

„Halászkok voltak az őseink — mondják — azért vagyunk feketék”

A recasi zárandoklat alkalmával is mindig németnyelvű ünnepi prédikációt kapnak és most, hogy a városi levéltárban megjelentek, német neveikre is hivatkoztak. Tízennyolc család tartanak a magukénak és fel is írták a családneveket: Wiederhofer, Becker, Steinger, Müller, Stürzinger, Leinberger... stb. Van ugyan köztük Toll nevű is — a cigányzeneészeknél általában eléggé gyakori családi név. Elmondották a városi levéltárban, hogy családi tradícióik arról szólnak, hogy őseik Mária Terézia idején vándoroltak be, mégpedig Ausztriából. Őket általában éppen úgy telepítették meg itt, mint a többi német csoportot. Ejtse tehát módját a városi levéltáros, hogy okirattal kimutathassa, vajjon honnan származnak ők és milyen fajhoz tartoznak.

Érdekes azonban az is, hogy egyikük egy ízben kijelentette, hogy szűk családi körben, vagy indulatba gerjedve, használnak néha a némettől eltérő nyelvet is. Egészen eltérő: cigányzavakat.

A levéltáros kutatásainak eredménye.

Barna János levéltáros természetesen megígérte, hogy minden lehető megtesz, hogy kérésüknek megfelelően. A timisoarai levéltár iratai 1718-tól kezdve dotálódnak. Az 1800-ig terjedő levéltári anyagot azonban a múlt század ötvenes éveiben alaposan megrostálták, úgyhogy a tizennyolcadik századból csak kevés irat maradt meg. Nem biztos tehát, hogy sikerül-e minden vonatkozásban kielégítő anyagot találni, de valami mégiscsak felkutatható lesz. A levéltá-

* Faj-, váll- és ágyékrheumánál, ischiásnál, idegfájdalmaknál, szaggatásnál és zsibbanál a természetes „Ferenc József” keserűviz rendkívül hasznos házi szer, mert korán reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti. Az orvosok ajánlják.

ros így már az első rövid kutatás alkalmával annyit megállapított, hogy a tizennyolc család közül három: Wiederhofer, Becker és Leinberger 1790-ben már szerepel a régi iratokban. Most aztán igyekeznek meghatározni, mikor fordulnak elő először ezek a nevek és hogy nincs-e valakinél feltüntetve, honnan került ide s mi volt a foglalkozása.

Barna levéltáros így érdekes problémának a nyitására akar jutni: meg akarja fejteni a „német-cigány” kérdést. A mi „benszülött” népzenezők problémáját, akik különben szeretik kihangsúlyozni, hogy különbeknek érzik magukat a „füstöscigányoknál”.

— Mégis honnan van az, hogy maguk is feketék? — kérdeztük egy alkalommal.

— Még a nagyapámtól hallottam — hangzott a válasz — hogy a mi őseink tulajdonképpen halászkok voltak. Privilegiumuk is volt a mesterségükre. Akkoriban barnultak meg a foglalkozásuk révén s a családok még ma is feketék.

— És pont a muzsikálásra tértek aztán át? S aztán éppen csak önközárándokolnak a recasi „Fekete-Máriához” is — kellett megjegyezünk.

Fekete szentek szobrai a Banatban

Csodálatos találkozás a dolgoknak. Igaz, hogy feketeszínű szentek szobrát masutt is találni a Banatban. Van a ciacovai római katolikus templomban is egy „Fekete-Mária”. Nagy tiszteletnek örvendett a régi templomban, a jelenlegi templomban azonban már csak az oratóriumban jutott számára hely. Ciacován a hívek általában tiszteletben tartják, tehát a népzenezők és nem barnabőrűek is s ahogy hallani, elégedelenedtek is, hogy a szobrot úgy helyezték el. Végül a nemrég elhunyt Géhl János plébános néhány évvel ezelőtt visszavittette a templomba, a hívek kívánságára. Resitan meg a templom mellett, illetve a plébániának előtt lévő Nepomuki Szent János szobra is fekete. Fekete az egész, az arc is, meg a kéz is. Resitan, a hatalmas gyárüzem városában mindent-mindent ellenállhatatlanul belep a gyármények korma — így magyarázta egyszer valaki a fekete szobor eredetét — és belepote a Szt János szobrát is. Az egyik renoválás alkalmával aztán célszerűnek találták, hogy ha ugysem lehet védekezni a korom ellen, s ha amugyis fekete, hát legyen rendezesen fekete s direkt fekete is festették.

Izgalommal várják a zenészek az eredményt.

Ami pedig a timisoarai benszülött népzenezőket illeti — meg lehet állapítani — izgalommal várják, mit tud rólok kimutatni Barna levéltáros. Egyébként is tényleg érdekes lesz, mit mondanak a régi okiratok? Annyi bizonyos: ha tényleg német származásúak, úgy bámulatosan ügyesek voltak. Mert akkor nemcsak a zenét sajátították el a valódi muzsikusk-cigányoktól és nemcsak a vérbeli talpalávalót, a csárdást, hanem még a sötét színt is, és, ha igaz, a cigányzót is... Egészen bámulatos valami Schiff Béla.

Önnek is szüksége van arra,

hogy tökéletesen megtanulja a német nyelvet! Játszva és a legrövidebb idő alatt tökéletesen megtanul németül!

most már III. kiadásában megjelent

Tanuljunk könnyen gyorsan németül

című, magántanulásra kiválóan alkalmas nyelvkönyvből, amelyet

Dr Ernst Häckel tanár,

a Pázmány Péter Tud. Egyetem előadója,

a báró Eötvös Coll. tanára írt.

Ha valóban rövid idő alatt könnyen, szinte játszva akarja megtanulni az Ön számára nélkülözhetetlen német nyelvet, úgy azonnal vásárolja meg e művet, amelynek bővített, szöveggyűjtemléssel és a feladványok megfejtesével kiegészített

III. kiadása most jelent meg!

Ez a magántanulásra kiválóan alkalmas német nyelvtan néhány hónap alatt érte el a harmadik kiadását!

A NEMET NYELV ISMERETE MA MINDENKI SZÁMÁRA LÉTERDEKI

Ara füzve 200 lei és 10 lei portó.

Kapható KÖNYVOSZTALYUNKNAL.

A Nemzeti Parasztpárt a többi pártkatonaság feloszlásától tette függővé a maga hasonló szervezetei megszüntetését

Bucuresti. Saját tud. A Nemzeti Parasztpárt tegnap a késő esti órákban fejezte be állandó választmányi ülését, amelyről hosszabb hivatalos közleményt adott ki. Eszerint az állandó választmány, illetve a Nemzeti Parasztpárt meglepetését fejezi ki, hogy a kormányból eltávolították Titulescut, aki az ország egész közvéleménye számára külpolitikánk folytatóságát jelentette, továbbá a régi szövetségesekkel való szoros barátságot. A pártország feloszlása tekintetében az állandó választmány a következőket szögezte le:

A Nemzeti Parasztpárt kényszerítve érzi magát önvédelmi gárdának megtartására mindaddig, amíg a kormány le nem fegyverezte és fel nem oszlatta az összes katonai jellegű alakulatokat, amelyek megszegik az ország törvényeit, megzavarják a közrendet, s amelyek pénzelése a törvényes rend megsufolyása, s egyúttal állandó nemzeti veszedelem, különösen a jelenlegi külpolitikai helyzetben. A taranista gárdák továbbra is törvénytisztelő magatartást fognak tanúsítani, de automatikusan feloszlának, mielőtt az országban a törvényes rend helyreáll.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

A cámini (u. p. Carei) római katolikus iskolaszék az 1936-37. tanévre ideiglenes tanítói állásra pályázatot hirdet.

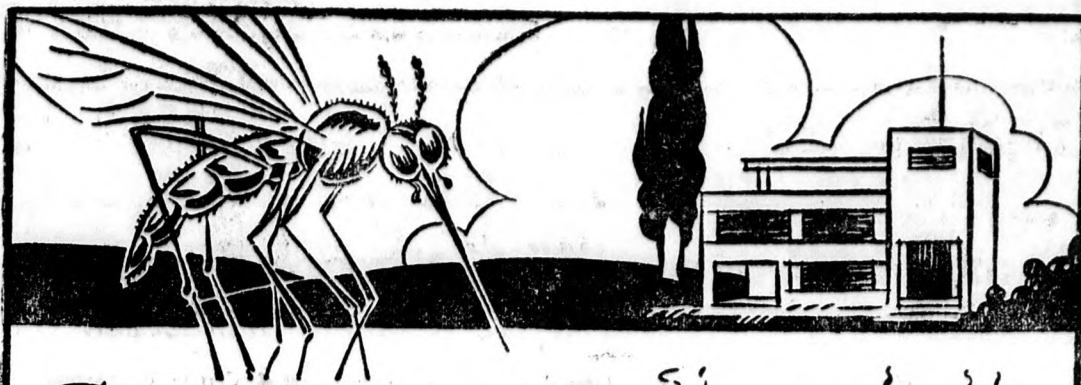
Fizetés az egész tanévre 15.000 (tizenöt-ezer) lei.

Kötelessége az iskolaszék által rábizandó osztályok vezetése.

Csak német képesítéssel bíró tanítók vagy tanítónők pályázhatnak, akiknek román nyelvviszágjuk is van.

Pályázati határidő szeptember 12. Az állás szeptember 15-én elfoglalandó.

Római katolikus iskolaszék.

Szunyogok

szabadságának minden örömét elronthatják. Épen ezért feltétlenül vigyén magával nyaralásához FLY-TOX-ot. Csak ezáltal élvezheti-zavartalanul szunyogoktól és legyektől-üdülésének igazi gyönyörűségét.

Vörös kormány alakult Madridban

Az anarchisták még ezt is kevésnek tartják. — Irun és a francia-spanyol határvidék a nemzeti csapatok birtokában

Madridból jelentik: A madridi Giral-kormány pénteken este lemondott s helyét szocialista és kommunista tagokból álló kormányra adta át. A madridi kormányok eddig baloldali polgári pártokból alakultak. Az új kormányban csak három ilyen polgári baloldali van. A mai helyzetben azonban az anarchista irány fölülkerülése miatt Madridban még ezt a vörös kormányt is mérsékelt irányúnak tartják s így ennek a helyzete is nagyon ingatag.

Az új kormány elnöke Francisco Largo Caballero szocialista, aki a hadügyi tárcát is vállalta. Külügyminiszter: Alvarez del Vayo szocialista, tengerészeti és repülésügyi: Indalecio Prieto szocialista, belügyi: Angel Galarza szocialista, pénzügy: Juan Negrin szocialista, közoktatásügyi: Jesus Herabdez kommunista, ipar- és kereskedelmi: Anatasio de Gracia kommunista, közmunkaügyi: Aquire baszk nacionalista és igazságügyi: Mariano Ruiz Funes baloldali köztársasági, földművelésügyi Justicien Luiz Uribe kommunista, közlekedésügyi: Berardo Giner köztársasági uniósbeli, munkaügyi: Juan Comas katalán baloldali.

San Sebastian megadja magát.

Hendayeből jelentik: Irun városa péntek délután teljes egészében a nemzeti csapatok kezébe került, az ellenállás megszűnt. Az utolsó milícia-tagok négyes-ötös csoportokban menekültek Behobiába és jelentkeznek a francia határőröknek. A hendavei nemzetközi hid spanyol hídfőjén nemzetiek zászlaja lobog. A hendavei állomáson az Irunból menekült kormánycsapatokat különvonatokba vagonirozták és Barcelonába szállítják. Bordeaux jelentés szerint

800 kormányharcossal megrakott vonat érkezett oda Irunból. A csapatok vezetői azt kérik, hogy szállítsák őket Barcelonába.

Irun eleste a burgosi nemzeti kormány nagy sikerét jelenti és most már Guadelupe és Fuenterrabia sem tarthatja magát sokáig. Most már a nemzetiek kezében van a francia-spanyol határvidék. San Sebastian előreláthatólag megadja magát.

A vörösek még Irunból való menekülésük közben is kegyetlenkedtek.

Párizsból jelentik: Irun eleste előtt a vörösek a Guadelupe-erődben többszáz füstöt agyonlőttek. A fueenterrabiai kolostor valamennyi szerzetesét is felkoncolták. A francia határon a menekülő vörösek valósággal legázolták a francia őreket s így a határőrség nem is tudta őket lefegyverezni.

A spanyol nemzetiek előnyomulása Toledo felszabadítására és Madrid elfoglalására

Sevillából jelentik: Yague ezredes folytatja előnyomulását és elfoglalta Ganelat és Galearat. A Havas-ügynökség sevillai tudósítása szerint a nemzeti csapatok a déli fronton egyesültek Mola tábornok haderőivel a Merida és Badajoz mellett aratott győzelmek következtében. Yague ezredes lesz hivatva meghódítani Madridot és hivatalosan proklamálni az új kormányt. Yague ezredes emberei ezidőszelint Toledo előtt állnak. A malagai, jaeni és granadai felkelő csapatok a vidéket tisztogatják. Yague ezredes hadoszlopa majdnem teljesen rendes csapatokból áll, akiket a falanx emberei követ-

Ezek a francia területről is folytatják a tüzelést, egyes osztagok pedig Hendaye környékén ásták be magukat és francia területről lövöldöznek a nemzeti csapatokra.

A nemzetiek minden vörös katonát, akikenél fegyvert találtak, agyonlőttek. San Sebastian teljesen körülvették Franco tábornok csapatai. A döntő támadás megindítása csak órák kérdése, ha csak a vörösek időközben meg nem adják magukat.

Franciaország a beavatkozás és a benemavatkozás túsájában.

Párizsból jelentik: A francia belügyminisztérium cáfolja azokat a híreket, mintha a francia hatóságok eltűnének, hogy a spanyol ügyekben beavatkozó cselekmények történjenek.

Illetékes francia körök aggodalommal látják, hogy Olaszország mindinkább surlódásba kerül a madridi spanyol kormánnyal. A pártzsi munkások pénteken este a Köztársaság terén 50 ezer résztvevővel rokonszeny-tüntetés rendeztek a baloldali Spanyolország mellett. A szavaló-kórusok ágyukat, gépfegyvereket követeltek a madridi kormány számára. A szakszervezetek nyíltan követelik, hogy a Blum-kormány tegye szabaddá a fegyverszállítást Spanyolországba.

A Temps európai bonyodalmaktól tart.

nek, akik az elszigetelt ellenállást szüntetik meg. A Malaga és Granada környékén harcra felkelő csapatok önkéntes fiatalemberakból állnak. A hadviselés költségeit közadakozásból és megadóztatásból fedezik. Az elfoglalt városokban a spekulációt büntetik. A fegyver és élelmiszerellátás szempontjából a nemzetiek helyzete kifizető, mert kezükben tartják Spanyolország három legnagyobb buza-termő vidékét, Andaluziát, Estramadurrát és Gali-ciát, valamint a sevillai, cadixi és granadai fegyvergyárakat.

HIREK

Központi szociálistudományi intézet
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5

ELŐFIZETÉS ÁRAK. Hónaponta. Egész évre 240. (létszám az egyedőre 210, egy hóra 70 lei.)

Hajszárazság: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedére 12 P. Egyre szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 10 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037. Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PEREDI GYÖRGY**

Csuj szerkesztő: **dr. Sulyok István**

Csuj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem öntünk meg és nem adunk vissza. Csak a választásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Élénkebb nyugati szél. Helyenként zivatar. A meleg kissé mérséklődik.

A fejbőr ápolása a hajkultúrának legfőbb parancsa. De főképpen szükséges akkor, amikor a haj idő előtti szürkül, törékeny lesz, kihull és színét veszti. Ha a fejbőr korpás, rövid időn belül a kopaszodás jelei mutatkoznak. Mivel a fejbőr a hajgyökérnek táplálója, szükséges, hogy neki a haj növényéhez szolgáló anyagokat eljuttassuk. Ezt Tarpan hajcsepp útján érhetjük el, amely koncentráltan tartalmazza mindazon hormonális és élettani anyagokat, amelyek a fejbőr táplálására és erősítésére szolgálnak. Reggelenként 5-6 Tarpan-csepp a fejbőrrre csepegtetve megakadályozza a hajhullást és a korpaképződést. Hölgyeknél zaponkénti használat dacára sem rontja a tartsós hullámot. A Tarpan-hajcsepp nem hajviz. Két hónapra elegendő Tarpan hajcsepp ára 117 lei. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és illatszertárakban.

Jubileumot ünnepel Pacha püspök szülőfaluján. Timisoara. Saját tud. Moritfeld község most készül százötven esztendő jubileumának megünneplésére. A jubiléó község egyébként Pacha Agoston dr. megyéspüspök szülőhelye. Az évfordulót méltó keretek között fogják megülni és emlékkönyvecskét is adnak ki.

Zürichi zárlat. Párizs 20.19 háromnyolcad, London 15.45 egynegyed, Newyork 306 háromnegyed, Brüsszel 51.83, Milánó 24.12 fél, Amsterdam 208.20, Berlin 123.37 fél, Bécs — schilling 56.85, Prága 12.67, Varsó 57.70, Belgrád 700.

Orvosi hír. Dr. Schiffbeck Emil belgyógyász, ideg és tüdő szakorvos, aki a budapesti belgyógyászati klinikán és a budapesti tüdőszanatóriumban tíz évig működött, a közelmúltban Careiban telepedett le, ahol Iuliu Maniu 9 sz. alatti családi házban megnyitotta rendelését, amely röntgennel, kémiai és mikroszkópiai laboratóriummal van felszerelve, villanykezelés, (vibrációs massage, histamin kezelés), tüdőlég-mellkezelés, quars áll a betegek rendelkezésére. Rendelő órák délelőtt 9-től — 11-ig, délután 3-tól — 5-ig.

Nagybeteget Liszt Ferenc unokahuga. Győrben jelentik: Az egyik győri kórházban súlyos beteg fekszik Seier Béláné, aki első unokahuga a magyar zene legnagyobb művelőjének, Liszt Ferencnek. A 66 esztendőes urinő birtokán számos Liszt-relikvia van, közöttük egész sereg Lisztre vonatkozó levél. Seier Béláné tulajdona volt az a Liszt-zongora is, amelyet ma a fővárosi Liszt-muzeum őriz.

Andrássi zenetanár, Központi Katolikus Legényegylet. Felvétel szerdán, szombaton.

Elszakadt a kötél, három turista meghalt. Chamonixból jelentik: Négy genfi turista elindult a Nagy Jura legmagasabb csúcsának megmászására. Késő este volt, amikor felértek és a nagy hideg miatt akarták ott tölteni az éjszakát, ezért mingyárt visszaindultak, hogy Lechaux menedékházában várják meg a reggelt. Leszállás közben a turistákótél elszakadt és hárman a mélységbe zuhantak. A negyedik turista szerencsésen eljutott Lechaux menedékházába és fellármázta a turistavezetőket. Eddig még nem sikerült a holttesteket megtalálni.

*** Felhívás az összes háztulajdonosokhoz.** Felkérjük az összes háztulajdonosainkat, azokat is, akik nem tagjai Szövetségünknek, hogy egy óket érdeklő igen fontos ügyben, hivatalos helyiségünkben (Rimanóczy-u. 8. sz.) szeptember 15-éig a délelőtti órákban okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Háztulajdonosok Szövetsége.

Uj lelkiigazgató a Miasszonyunkról nevezett iskolánövérnek anyaházában. Timisoara. Saját ud. Jelentették, hogy Urbán Ferenc, a Miasszonyunkról nevezett iskolánövérnek anyaházának spirituális megbetegedett Pacha Agoston dr. megyéspüspök most zárdaspirituális Wolf János sannicolaulmari kápiánt nevezte ki, míg ennek eddigi helyére Hauptmann Nándor ujmisés került.

Roosevelt merénylete örült. Newyorkból jelentik: Megállapított nyert, hogy a Roosevelt elleni merénylet tervezője, Kühnel-ön- és közveszélyes örült. Téboalydába szállították.

Elhalasztották a timisoarai választásokat. Az „Universul” jelentése szerint Timis-Torontalban ugy a megyei, mint pedig a városi választásokat s végül a munkakamarai választásokat is bizonytalan időre elhalasztották. Ezt különben ugys sejtette mindenki, legálább is a városi tanácsválasztásokat illetően.

Az angol királyt Kemal pasa fogadta Istambulban. Istambulból jelentik: VIII. Eduárd angol király yachta pnteken délután Istambulba érkezett. A királyt Kemal pasa fogadta, aki bemutatta a kormány tagjait. Ezután Eduárd király megtekintette a város nevezetességeit. Hazafelé Kemal különvonatán utazik az angol király és Bécsben három napot tölt. — Istambulból jelentik: Kemal pasa meglátogatta Eduárd királyt a Nahlin-yachton. Kiséretében volt a miniszterelnök és külügyminiszter is. A két államfő több, mint egy óra hosszú tanácskozott.

Villám csapott MacDonald autójába. Londonból jelentik: London közelében Malcolm MacDonald gépkocsijába villám ütött. Az autó megsérült, a miniszternek a csodával határos módon semmi baja sem történt.

Baj van az aradi színház körül. Arad. Saját tud. Az aradi Magyar Színház bérbeadási ügyét ma kellett volna tárgyalni az aradi időközi bizottságnak. Nagy megdöbbenést keltett azonban, hogy a színház-ügy előadója, Popa Constantin mára elutazott Aradról s nem hagyta itthon a színházra vonatkozó iratokat. A város levette az ügyet a napirendről s valószínű, hogy szerdán fogják letárgyalni. A Magyar Párt aradi tagozata — mivel hivatalosan nem kérte meg beleavatkozásra a tanács — megbizta dr. Parecz Béla elnököt, aki a városi tanácsnak is tagja, hogy saját belátása szerint szólaljon fel a színház bérbeadása ügyében.

Elveszett kétszáz olimpiai postagalamb Kétszáz osztrák postagalamb veszett el a berlin-bécsi repülés alkalmával. A berlini olimpia megnyitáskor az osztrák postagalambokat a magyar, a délnémet és az olasz galambokkal együtt indították utnak. A délnémet galambok nagy tömege megzavarta az osztrák postagalambokat, azonkívül a szeles, esős időjárás is sokat eltérített a helyes utiránytól. A Berlinből elindított 450 postagalamb közül az első napon alig néhány talált haza. A következő napokon 250 érkezett meg, de 200 még mindig — ugylátszik véglegesen — hiányzik.

Beiratkozás a Katalin-telepi szövő-tanfolyamra szeptember 15-ig. Tandij 500 lei egy évre. Szónek vásznat, szövetet, sálakat, rafia-táskákat, szőnyeget. Félnapos munkaórák. A Szent Vince-intézet.

Legszebb KORDA-könyvek:

Csávossy: Egy sir a Duna felett	55 lei
Ijjas: Nazáreti	85 "
Veremund: A lélek párbeszéde Istennel	30 "
Krane: Maga Peccatrix (regény) fve	110 "
	kve 155 "
Müller: Ferrero M. Benigna Consolata	fve 95 "
	kve 135 "
Ijjas: Szienai legenda (regény) fve	70 "
	kve 105 "
Csávossy: Örök igazságok	fve 235 "
	kve 305 "
Plus-Zsámár: Kereszt királyi utja	kve 130 "
Plus: Hogyan imádkozzunk	45 "
Herwig: Farkasok között	55 "
Tissot: Hibáink jórafordításának művészete	80 "
Pakocs: Edua áldozata (regény)	130 "
Csávossy: Jézus Szíve Elmékedések	55 "
Boue: Mit rejt a jövő?	35 "

Vidéki megrendeléseknél plus 15 lei portó.

Kapható: **KÖNYVOSZTÁLYUNKNÁL.**

Jegyzékváltás Trockij miatt a norvég és az orosz kormány között. Moszkvából jelentik: Trockij ügyében a norvég követ pnteken nyujtotta át kormányja válaszigyzékét. A jegyzék hangoztatja, hogy a szovjet oly formában tette meg előterjesztését, mely nem áll összhangban az orosz-norvég viszonytal. Megállapítja a jegyzék, hogy Trockij norvégiai tartózkodása alatt nem követhette el a Kyrov elleni merényletet. Norvégiában való letelepedésének feltétele az volt, hogy nem folytat Norvégiával baráti viszonyban levő állam elleni politikát. Minthogy ennek a feltételnek nem tett eleget, lehetetlenné teték számára, hogy a külvilággal érintkezésbe lépjen. A szovjet vádjait a jegyzék határozott hangon visszautasítja.

A budapesti őszi lakberendezési vásár nagy sikere. Budapestről jelentik: A őszi lakberendezési és rádiókállitás látogatóinak száma rekordmagasságot ért el. Az érdeklődők zsufolásig megtöltötték a csarnokok és a kiállítók nagy forgalmat bonyolítottak le.

Láposy Zenekurzus. Str. Simeon Stefan 20. A tanítás megkezdődött, a beiratások tovább folynak. Fiu- és leánygyermek 5-6 éves kortól felvehetők.

Allandó magyar külkereskedelmi hivatal Belgrádban. Belgrádból jelentik: A magyar külkereskedelmi hivatal Belgrádban állandó kiwiándorlási irodát létesített, a magyar-jugoszláv kereskedelmi forgalom élénkítésére.

Megdrágult az „olcsó” szivar. Timisoara. Saját tud. A monopolhivatal főnöke egy tisztviselő által kísérve, váratlanul megjelent az egyik dohánytözsében. Nagy dolog lehet, ha a monopolfőnök személyesen jön el — gondolták a trafikban. Vagy talán a véletlen hozta éppen abba a trafikba? Nagy hajlongásokkal fogadták. Mi tetszik, mit prancsol főnök úr? S a főnök úr kedélyesen elbeszélgetett egy-két percig, majd aztán csak úgy ötletszerűen, felvette a kérdést:

— Mondja csak, van magának „National” szivarja?

— Van, főnök úr, tessék, mintegy ötven darab. Van aztán még, a szekrényben.

— A szekrényben? Mutassa csak!

A dohánytözsésdés szolgálatkészen hozta a csomagokat.

— No jó — mondta rá a főnök úr és meg számlálta a szivarokat.

— Százötven leit fizet — jelentette ki aztan.

Ekkor tudták csak meg a trafikban, hogy a „National”-szivar megdrágult és hogy ezental 150 lei helyett 2 leibe kerül a „legolcsóbb” szivar. A monopolhivatal főnöke ily módon személyesen vette fel a készleteket és személyesen inkasszálta a különbözetet. Így aztán a monopolhivatal senkit sem gyanusíthat, hogy spekuláció céljából letagadta a készleteit, viszont ilyen gyanúsítás alapján senkit nem fognak ezuttal megbírágoklni. Mert a főnök úr végigjárta az összes dohánytözsédéket s mindenütt hasonlóan járt el. Hogy a „National”-szivar drágulását mi okozta, senki nem tudja. Legutóbb a monopol által forgalomba hozott külföldi cigaretták is megdrágultak. Csupa angol nevű cigarettá. Persze drágábbak a „National”-szivarnál. Amelyik eddig 4 lei volt, az most 5 leibe kerül, az 5 leies cigarettá pedig 6 leibe. S hogy monopolhírekről van szó, felemlítjük azt is, hogy néhány dohánytözséde legutóbb römikövet kapott eladásra. December óta nem láttak ilyet. Most aztán összesen húsz játszma érkezett Timisoarára. S érdekes: az első napon elkelt mind a húsz. A monopolfőnök biztatta a trafikosokat, lesz majd ezental bőven: Bucurestiben külön gyárat létesítettek a römikövek előállítására.

Értesítés. Az oradea-orasul-noui római katolikus elemi fiúiskolába (Str. Take Jonescu No. 6), az 1936-37-i iskolai évre a beiratások szeptember 1-től 10-ig, vasárnap és ünnepnapok kivételével, d. e. 8-tól 12-ig, d. u. 3-5-ig eszközöltek. Felhívjuk az érdeklő szülőket, hogy gyermekeket ezeken a napokon feltétlenül irassák be, mert a megjelölt időn túl már nem áll jogunkban iskolánkba több gyermeket felvenni. Az első osztályba iratkozó gyermekek szülei hozzák magukkal a gyermek állami anyakönyvi kivonatát (beírás céljaira díjmentesen állítja ki az anyakönyvi hivatal), a felsőbb osztályba jövők értesítőkönyvüket. A hétéves kort el nem ért gyermekek szüleit kérjük, hogy a beírási idő első két napján jelentkezzenek, hogy kellő idő legyen az engedély megszerzésére. Általános tájékoztatást a beírás alkalmával nyerne a szülők.

Kiesett a pénzbeszedő az autóbusból. Deva. Saját tud. Tegnap este a Baita és Deva között közlekedő autóbusz még nem ért ki Devaról, amikor az autóbusz 21 éves takatórje Bozan Jonita eddig ki nem derített módon az ajtón kiesett s az autóbusz kerekei keresztül mentek rajta. A devai kórházban rövidesen kiszendvedett. A szerencsétlenségért senkit sem terhel felelősség.

A nyugdíjak fizetése Oradeán. Az oradeai pénzügyigazgatóság szombaton délelőtt érkezett meg a pénzügyminiszteriumból az augusztusi nyugdíjak kifizetéséhez szükséges kiutalás. A nyugdíjak fizetését hétfőn kezdik meg az alábbi sorrendben: szeptember 7-én, hétfőn a katonai és pénzügyi nyugdíjasoknak, 8-án, kedden a polgári nyugdíjasoknak, havi 1500 lelig, 9-én, szerdán a polgári nyugdíjasoknak havi 3000 lelig, 10-én, csütörtökön a polgári nyugdíjasoknak havi 4500 lelig, 11-én, pénteken az összes nyugdíjasokat fizetik ki. A könyvek beszédését már szombaton meg is kezdte a nyugdíjigyeoztató.

* **Több mint 6000 orvos igazolja a Togal ki-váló fájdalomcsillapító és gyógyító hatá-sát, csuszos, köszvényes és idegfájdalmaknál.** Hü-léses betegségeknek is régóta beváltak a Togal-tab-letták. A hatása közvetlenül mutatkozik. A To-gal teljesen ártalmatlan és nem fejt ki káros hatást sem a gyomorra, sem a vesékre vagy más szervekre.

Bica Lajos szenátor lett a bihormegyei Mezőgazdasági Kamara elnöke. Szombat délelőtt tartották meg a bihormegyei mezőgazdasági kamarai választásokat s nagy szavazattöbbséggel Bica Lajos bihormegyei szenátort választották meg a kamara elnökévé. Megválasztották az új tanácsot is, mely a vá-lasztás után azonnal megbeszélésre ült össze. A vidékről bejött választók számára a választás után felvilágosító előadást tartottak a föld-művelésről.

Elpusztult a hazaszállításkor egyik román olimponk félmillió lova. Mercurea-Ciuc, Sajat tud. Most jönnek haza Berlinből a román olim-pikonok versenylovai. Az egyik ló Petru Rareș állomáson beteg lett, állítólag azért, mert zab-szalmával kevert zabot adtak neki. A nemes, szép állathoz Mercurea-Ciucról telefonon hív-ták Weingold Ágoston állatorvost, de a gyönyörű állat már feküdt s megmenteni nem lehetett. rövidesen elpusztult. Gazdája egy húszaróhad-nagy 400 ezer leiert nem adta oda lovát Berlin-ben, ahol többen meg akarták venni, hanem 500 ezer leire tartotta. A ló 700 ezer leire volt bizto-sítva. A főhadnagy kijelentette, hogy kártérítési pert indít a CFR ellen, mert az állomásfőnök, amikor neki jelentették, nem hívott orvost s a gitséget, hanem csak 24 óra múlva, másnap, amikor már nem lehetett segíteni.

Baden-Powell lord leánya menyasszony. Baden-Powell, a világ főcserkészének leánya szü-leivel délafrikai hajóuton vett részt. A hajón be-mutatták a lordnak és családjának Gervas Clay főhadnagyot, az angol gyarmati hadsereg tiszt-jét, ki Angliából visszaérkezve, megkérte Miss Baden-Powell kezét. Az esküvőt már szeptember-ben megtartják és a házasságkötés után a fiatal pár Rhodesiába indul vissza, ahol a völgegy szolgálatot teljesít.

* **Horváth Nusi zongorapedagógus** külföldi ut-járól hazaiért. Külön felhívom a szülők figyelmét, hogy a növendékek oktatásával nem csoporto-san, hanem lelkiismeretesen külön foglalkozom. Kizárólag a budapesti Zeneakadémia mintájára. Beiratkozások délelőtt 9—12-ig. Oradea, Regele Carol 13.

Raktárunkon lévő
siremlékek
minden elfogadható áron eladók.
VEISZLOVITS I. Oradea, Bul. Regele
Ferdinand 13. az udvarban.

Vadászserencsétlenség. Magyaróvárról jelen-tik: A város határában, Frigyes főherceg minta-szerű vadászterületén, Krolopp Alfréd ny. mi-niszteri tanácsos vadásztársasága foglászott. Eközben Antóni Gusztáv kereskedő lövése a ku-koricatábla végén elfedve álló vadásztársát, Kő-rös István alezredest találta. Kőrös alezredek ugyanis kocsin kísérte a foglászó társaságot, amely egy párhuzamosan húzódó szélesebb és keskenyebb kukoricást hajtott meg éppen. Kőrös alezredek közben legugrott a kocsiról és keske-nyebb kukoricatábla mellett helyezkedett el. Így történt, hogy a kereskedő, aki nagyobb ku-koricás jobb szélén haladt, mit sem tudhatott vadásztársa jelenlétéről. A 12-es sörétek Kőrös alezredest arcán találta, több sörétszem mind-két szemét és balfülét érte. Budapestre szállították és a szemészeti klinikán vették ápolás alá. Az alezredek állapotát súlyos, de orvosi bizo-nyossra veszik, hogy megmentik a szemvilágát. A vizsgálat megállapította, hogy Antóni Gusztávot semmiféle felelősség nem terheli.

Díósgyőri kistért kiásták Beatrix királyné szobrát. Régi keleti történelmi legenda, hogy az agri várat azért tudták olyan hosszú időn keresztül a tő-rök uralma alatt tartani a hős védelmezők, mert egy 60 kilométeres tükös alaguton, a díó-sgyőri város kerületén látták el élelemmel és ha-dianyaggal a védelmezőket. Most azután, évsza-zadok multával, Révay Ferenc erdőtanácsos irá-nyításával nagyarányú ásások indultak meg, hogy felkutassák a történelmi és hadászati szem-pontból egyaránt nagy szerepet játszó alagutat. A díósgyőri vár egykori, góttípusú épített lovag-terében kezdtek meg az ásásokat és már az első napokban érdekes leletek bukkantak. Sike-rült ugyanis teljes egészében feltárni a vár egy-kori kápolnáját. A falfestmény töredékein kívül cserépmaradványok, edények és evőeszközök ke-rültek felszínre, de mindezeknél nagyobb érté-ket képvisel az a két kiástott szobor, amelyek egyike egy viaskodó sárkányt ábrázol, míg a má-sik — a régészek és történészek szerint — Ma-tyás király lovagjára egykori lakójának, Beatrix királynénak a szobormása.

ASZÓDI MIHÁLY
Fűszer és csemege
üzletében
vásároljon!
SASPALOTA

Clujon kitelepítik a város közepéből az or-szágos vásárokat. Clujról jelentik: Évszázadok óta a város központjában és a Piata Unirii-re torkolló mellékutakban szokták megtartani az országos vásárokat. Ezeknek a vásároknak haj-danában, amikor még vonat és autó nem volt, igen nagy volt a jelentősége, mert egy-egy ilyen vásáron országgyűlés lakói gyűltek össze. Most azonban ezeknek a vásároknak alig van jelentő-ségük. Még a falusiak sem igen vásárolnak. Éppen ezért a városi tanács most, hogy a Piata Unirii rendezése befejeződött, úgy határozott, hogy a jövőben országos vásárokat a város kül-területére telepítik ki.

Történelmi érdekességű pör Teleki László gróf titkos irataiért

Budapestről jelentik: A 48-as szabadság-harc utáni emigrációs korszak titkos iratai miatt a törvényszék előtt hatalmas per folyik, melynek csütörtökön volt az első tárgyalása. A perben szereplő felek a magyar ur rend leg-előkelőbb nevei: Irányi Dániel örökösök, a Te-leki grófok, a Khuen Héderváry grófok, s a Prónay bárók. A törvényszék elé terjesztett kereset szerint néhai Teleki László gróf a sza-badságharc leveretése után kénytelen volt me-nekülni. Mint emigráns Párizsban tartózkodott hosszú ideig, majd Genfbe költözött és később Kossuth Lajos oldalán Turinban élt. Egy ízben Ausztriába utazott, ahol elfogták és halála-itélték. Kegyelmet kapott, majd mint kineve-zett örökös főrendiházi tag, 1860-ban visszatér-hetett Budapestre. Teleki gróftól sokan támad-tak Budapesten, úgyhogy elkeseredésében 1861 május 8-án öngyilkos lett. Öngyilkosságának oka egyes újabb történetírók szerint az volt, hogy Ferenc Józsefnek adott szavát, hogy nem fog politizálni, nem tartotta meg, a magyar ellenállás férfiaiival tovább is eleinkedett és a császár ezt megtudva, legalább is szó megsze-gésnek minősítette. Teleki László az öngyilkos-sága előtt nagy lepecsételt csomagot adott át barátjának, idősb Puky Miklósnak, akit arra kért, hogy gondosan őrizze, mert annak tar-talma nagy titok. A csomag ifjú Puky Miklós-hoz került, aki viszont 1888-ban Irányi Dániel-nek, a magyar függetlenségi politika vezér-harcosának adta át. Irányi Dániel a csomagot felbontotta és megállapította, hogy abban rend-kívül érdekes és történelmi fontosságú emigrá-ció eredeti levelek vannak, amelyek nagy ér-téket képviselnek. Irányi Dániel szerint a le-velek tartalma akkor még legalább huszonöt-harminc évig nem volt közölhető. Irányi 1892-ben meghalt és a hagyatéki tárgyaláson a kér-déses lepecsételt csomag tulajdonjoga szóba sem került. Csak a későbbi hagyatéki póttár-gyaláson vettek fel jegyzőkönyvet a csomagról azzal a klauzulával, hogy 1914-g a csomag nem bontható fel és a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárába került erre az időre 1914-ben a

* **Mindazon mérgezési esetek leküzdésénél,** melyeket romlott ételek okoznak — tehát főleg húsmérgezés vagy gombamérgezés előfordulása-kor — a gyorsan ható természetes „Ferenc Jó-zsef” keserűvíz azonnali használata rendkívül fontos segédeszköz. Híres orvostudományi köny-vekben felemlítik azt is, hogy a Ferenc József víz ólommérgezésnél, mint specifikus ellenszer, teljes mértékben beválik. Az orvosok ajánlják.

Halálozások. Detan Tiroch István keres-kező hunyt el 69 éves korában. Gyászol-ják leányai: dr. Rajka Gézáné és özv. Buchmann Sándorné, valamint nagy rokonság, közte a Scheirich-, Jäger- és Büchel-családok. Az el-hunytban Rajka Géza dr. tanár, a Katolikus Nep-zövetség banati ügyvezető igazgatója apósa-t gyászolja.

Budapestről jelentik: Csurgói br. Kethly László dr. egyetemi tanár, híres belgyógyász, szeptember 4-én 62 éves korában meghalt.

Oradeán L u d m a n n István 29 éves korában meghalt. Temetése vasárnap 3 órakor lesz San-toul-micon. (Erdélyi „Concordia”).

Törhetetlen üveg fából. Nemrégben adtunk hírt a hajlítható üvegről, amelyet különöser-dísz tárgyaknál és filmfelvételeknél vettek eddi-gelé használatba. Most a törhetetlen üveg régi problémáját valósította meg a német üvegipar. Az egyik darmstadti gyár megkezdte a törhe-tetlen üveg nagyban gyártását. „Törhetetlen üveg” elnevezéssel eddig is hoztak forgalomba készítményeket, ezek azonban, bár sokkal ellen-állóbbak voltak a közönséges üvegnél, még sem bizonyultak teljesen törhetetlennek. Elterjedésé-ket emellett az is nagyon gátolta, hogy igen drágák voltak. Az új törhetetlen üveg, bármely meglepően hangozzék is ez, fából készül. Bonyo-lult vegyi eljárással a fát áttetsző folyadékká változtatja az új eljárás. Amikor ez az izzó fo-lyadék kihül és megkeményedik, ugyanolyan lesz, mint az üveg. Vágni, furni, sajtolni, for-málni lehet. És még egy óriási előnye van, sulya a rendes üveghez képest sokkal kevesebb, alig a fele-súlyát teszi ki a régi üvegfajtáknak.

múzeum vezetősége a csomagot bizottságilag felbontotta és megállapította, hogy tartalma még mindig nem alkalmas a közlésre. Utóbb néhai Irányi Dániel örökösök közül többen tulajdonjogi igényt jelentettek be a csomagra. Ebben az ügyben a Kuria olyan határozatot hozott, amely néhai Teleki László gróf örökö-seit néhai Irányi Dániel örökösivel szemben perre utasította. A Teleki-örökösökkel egyide-jűleg ugyancsak pert indított a lepecsételt csomag kiadásá iránt a Puky-család és a Nem-zeti Múzeum is.

A csütörtöki tárgyaláson a felperesek kép-viseletében Victoris Gyula dr. ügyvéd jelent meg, aki bejelentette, hogy a Teleki-örökösök a perrel kapcsolatos minden igényükről lemondanak a köztársaság javára. A törvényszék az ügy letárgyalását november 7-ére halasztotta, mivel különböző eredeti okmányok becsatolására van még szükség.

NYILTÉR*)

Miután lapom hasábjain a Napló nő munkatársának cikklopási ügyét lezártam. Miköz ur tegnapi cikkére nincs mit válaszol-nom. Ezzel szemben, fentnevezett egyén ellen az oradeai királyi ügyészség 23.914—1936. szám alatt becsületértés miatt bünvádi fel-jelentést tettem. A bíróság előtt kivánon bizo-nyítani, hogy: 1. Női munkatárs plagizált. 2. Női munkatárs szerkesztője, mint ő finoman mondja „joztalanul közölt”.

Arató András hírlapíró,
A Romániai Népkisebbségi
Újságíró Szervezet rendes
tagja.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal fe-lelősséget sem a szerkesztőség sem a kiadó-társulat.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

1936—1936. sz.

A sá-i római katolikus egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra.

Javadalma: 1. lakás; 2. 13 1/2 kat. hold föld haszonélvezete, amelyek után az összes adót a javadalmas fizeti; 3. legeltetési jog; 4. 18 erdei m² hasábtűzifa házhoz szállítva; 5. párbér, páronként (cca 160 pár) félvéka (kb. 12 kg.) buza; 6. stóla; 7. készpénzsegély, amely évről-évre külön lesz megállapítva, f. iskolai évre 7000 lei.

Csak német tanítói oklevéllel bíró férfi tanerők pályázhatnak. Kántori próba szeptember 13-án délelőtt, amelyre pályázók saját költségükön tartoznak eljönni. Pályázati határidő szeptember 12. délelőtti 12 óra. Választás szeptember 13. d. e. 11 óra. Az állás október 1-én foglalandó el.

Kötelessége mindent az egyháztanács, iskolaszék és plébános utasítása szerint végezni, az összes iskolásokat és az ifjúságot énekekre tanítani.

Pályázatok e címre küldendők: Római katolikus plébánia hivatal Sái, p. u. Homorodul de jos, jud. Satu-Mare.

Kelt Sái, 1936. szept. 1.

Az egyháztanács és iskolaszék.

Mindenkin segít és ön semmit sem tud róla?

Lotion Faciale Scherk

TSCHERK ARCVIZI

SCHERK

Tehát épp itt az ideje, hogy megismerje a Scherk arcvizet! Akkor az On arcüre is rövidesen megjavul, teljesen tiszta lesz és olyan puha, mint a selyem Problája ki azonnal! Uvegek à Lei 62'103'164'300'475

Az elvetendő és a veszélyes

Ma: Adri Zwief

Génuva, augusztus hó.

Véletlenül került a kezembe egy lapnak az a száma, melyben egy cikkirő a spanyol eseményekkel kapcsolatban az „amazonokról” írt. Kedvesen és szellemesen aposztrófálja a spanyol női milícia tagjait, visszapillantást vet azokra az amazonokra, akikről a név is való, majd afőlött szellemeskedik, (jegyezzük jól meg, szellemeskedik a komolyság minden látszata nélkül) milyen helyzetük lehet a spanyol férfiaknak és mindenféle megjegyzéseket tesz e harcias női csoporttal kapcsolatban. Az aztán már nem véletlen, legalább is úgy gondolom, hogy pár órával a „kitűnő” cikk elolvasása után ott sétáltam a *calc-i karthauzi kolostor folyosóján s a páter beszélgetés közben elmondotta, hogy két spanyol karthauzit az ő kolostoruk is kapott. A másik kettőt meggyilkolták.* Ennek a kettőnek sikerült elmenekülnie a nagy megszárlásból. Jobban mondva: jótét lelkek tették át őket a határon, mert a karthauzinak a *mártírhald öröm.* A gyilkosságok sorozatához, melyet a Frente Popular elkövet, hozzá vagyunk szokva. A karthauzi pátereket azonban *nők gyilkolták meg.* Ezek az amazonok, akikről a cikk olyan kedvesen emlékezik meg. Szekéren vitték valahová a börtönbe a karthauzi atyákat s az úton a női milícia egy csoportja megállította őket. Találomra kettőre rámutattak s azután két „amazon” egy lépésnyi távolságból revolverével arcukba lőtt. „Ami ezekben a napokban Spanyolországban történik, az a perverzitás paroxizmusa.” Ezeket a súlyos szavakat nem én mondom, hanem a karthauzi páter, akivel itt sétálgatok a toscanai ég alatt. A karthauziak a világtól elvonultan élnek, de mérhetetlenül sok jót tesznek a világgal. Elettérjüket a legszigorubb fegyver sem irigyelné meg, egymással hetenkint csak egyszer beszélnek, érintkezésük is a lehető legkevesebb. De mindenről tudnak és mindent meg tudnak itélni a világosan, tisztán látó lelki ember határozottságával. Ha valaki nem ért a világnak, úgy ők azok. Ha valahol vannak ártatlan lelkek, úgy ezek azok. A karthauziak nem szálltak szembe a feldühödött amazonokkal, mert önekik meghalni öröm volt. Az amazonok pedig nem késlekedtek, hogy hozzásegítsék őket ehhez az örömhöz.

*

Ezzel kapcsolatban — mert még vannak egynéhányan, akik nem tudnak világos határvonalakat húzni események megítélésében, amire különben az amazonokról szóló „kedves” cikkeske is példa — nem lesz érdektelen rámutatni az *Osservatore Romano* egy állásfoglalására, amely talán sokaknak kiment az em-

lékezetéből. Éles és határozott szavakat használt *Dalla Torre*, az *Osservatore Romano* világhírű főszerkesztője, a Vatikán félhivatalos véleményének megfogalmazója a jelenlegi spanyol kormányról. Megmagyarázta, hogy miért *felelős ez a kormány.* Hetek óta közli a világsajtó — mondotta *Dalla Torre* — az emberi vadság híreit s a spanyol kormány egyet sem cáfolt meg, azokat tehát úgy kell vennünk, mintha helyeselné. De a spanyol kormány helyeslése még más tényből is világos — folytatta az *Osservatore Romano*, — abból, hogy egyetlenegy anarchistát, kommunistát, szocialistát, gyilkost *el nem ítélte*, ugyanakkor, amikor hihetlen gyorsasággal és drákói szigorral csapott le a jobboldali felkelés részeseire. Naponta olvashatni a spanyol kormány hivatalos jelentéseit, melyek „felkelők” elítéléséről, főbelövetéséről szólnak. *Egyetlen egyszer sem olvasni arról, hogy kinyomozták, megbélyegezték, elítélték volna azokat a szörnyű bűncselekményeket, vagy azoknak tettessit, melyek miatt az egész művelt világ fel van háborodva. Ezekért a cselekményekért tehát a jelenlegi spanyol kormány a felelős.*

De menjünk tovább. A laikus szemlélő a hírek olvasán még mindig nem képzelheti el, milyen a helyzet s ezeknek *Unamuno* esetét idézzük emlékezetükbe. *Miguel Unamuno*, a legnagyobb élő spanyol író. Hozzá a királypártiságnak még csak *gyanúja sem férhet.* Egészen egyszerű oknál fogva. *Primo de Rivera* uralma alatt és *Alfonz* király uralmának idején Párizsba emigrált, mert republikánus érzelmiei miatt nem találta helyét hazájában. *Unamuno* a legélesebb köztársaságpárti, ellensége *Alfonz* királynak. Nos, ezt az *Unamuno*t távolították el egyetemi katedrájáról, ezt a köztársasági *Unamuno*t fosztották meg rektori tisztétől és ez a köztársasági *Unamuno* nyilatkozott a nacionalisták mellett, elmondva, hogy akiben emberi érzés van még, az *Francoék* pártján áll. És most hallgassuk meg, mit mond *Claude Farrère*, az ugyancsak világhírű francia író. Őt sem lehet megvádolni a spanyol királyság melletti rokonszenvvel. *Claude Farrère* egy párizsi lapban feltűnést keltő cikket írt a „*Kamerun*” német gőzös esetéről s megállapította (figyeljük meg, *Claude Farrère*, a francia!), hogy a *Kamerun* gőzösnek, melyre egy spanyol kormányhajó rálőtt, *azonnal joga lett volna a tüzelést viszonzni s a nemzetközi jog értelmében a spanyol hajót elsüllyeszteni.* Mert *Claude Farrère* és a művelt világ nézete szerint egyszerűen *hajón ugyanis lemészárolták a tiszteteket és a tengeri jog szerint azokat a hajókat, melyek-*

nek vezetőségét a legénység önhatalmulag hatalmába kerítette, nemcsak hogy elpusztíthatja, hanem köteles is elpusztítani. De menjünk még tovább. Sohasem fogom elfelejteni a dániai újságviszonyokat. Kevés olyan objektív újságíró, nagyszabású és részrehajlatlan lapot lehet találni a világon, mint Dániában. Irtonnak a hazugságtól. A technika minden vívmányával fel vannak szerelve, de ennél a technikai felszereltségnél csak a becsületesség a nagyobb. A dán liberális *Politiken* munkatársa is lent járt Madridban, de okos volt és nem küldött lapjának spanyol területről tudósítást. Marseillebe utazott és leleplezte a vöröseket. Megírta például az egyik fogház égését, melyet a *P. A. J.* gyújtott fel. Leírta, hogyan teljesítik minden feltétel nélkül az anarchisták parancsát. A dán liberális *Politiken* undorodva fordult el a hazug „népkormánytól” és hazája, valamint hazája demokratáinak figyelmét arra a nagy veszélyre hívta fel, amely a spanyol bolsevisták végleges győzelméből származna.

*

Végeletekig folytatni lehetne a citátumokat. Ehelyett mást teszek. Két dolgot szeretnék meg minden jóhiszemű ember figyelmébe ajánlani. Az egyik az a legutóbbi nagygyűlés, melyet Thorez francia kommunista főtitkár tartott Párizs egyik külvárosában. Thorez ingujjra vetkőzve, a lelkesedés és a gyűlölet lobogó lángján szökött hallgatóihoz a „spanyol testvérek” érdekében. A végsőig elszánt harcra hívta fel őket. Az erőszakra, a megnemalkuvásra, a kitartásra és az elvek fel nem adására. A beszéd második fele pedig csupa kéznnyújtás volt. E fulmináns szavak után Thorez kijelentette, hogy amennyiben őket békében hagyják, ő kezét nyújt a köztársaságiaknak, kezét a radikálisoknak, kezét a jobboldaliaknak, *Blum*nak, *Tardieu*nak és a többieknek s kezét nyújt a katolikusoknak is, „hagy imádják az ő Istenüket, ha minket békében hagynak.” Az egyik tény tehát, amit nem szabad senkinek sem figyelmen kívül hagynia, az, hogy a bolsevista agitáció a legravaszabb eszközökkel dolgozik Spanyolország érdekében. A másik pedig ezzel kapcsolatos. A bolsevizmussal nincs kibékülés, nincs kiegyezés.

Visszatérek a karthauzi kolostor udvarnégyszögébe, ahol sétálunk és ahol megvilágítják nekem még egyszer azt, amit érzek. „A kommunizmustól inficiálva van az, aki a Spanyolországban lefolyó s a másutt most kezdődő eseményekkel kapcsolatban nem áll a fasiszta erő pártjára. Nincs tisztában az Egyház elveivel. Szent Tamás legelemibb princípiumaival az, aki nem tudja, hogy a kommunizmus és ezek a rendszerek gyökerükben rosszak, teljesen elvetendők, míg a többiekben csak eselleges veszélyek leselkednek a katolikus vallásra s a mi kötelességünk az, hogy ezeket a veszélyeket minimálisra csökkentjük, vagy teljesen ki is kapcsoljuk. Ahogy *Mussolini* esetében történt.”

Ennyit a karthauzi s nekem nincs hozzá tennivalóm.

A rejtélyes Trozskij

Írta: Kády Elemér

Mint valami modern Ahasverusnak, hol itt, hol ott bukkan fel a neve. Ha valahol forradalom tör ki — néhány napon belül Trozskij neve is ott szerepel a forradalom előkészítői között, ha Stalin birodalmában összeesküvést lepleznek le — kiderül, hogy Trozskij áll mögötte. Trozskij, a hazátlan, nyugtalan forradalmár zsidó, a nagy rejtély, akitől minden európai ország retteg s akinek nevét említeni sem szabad a vörös cár birodalmában.

Ha valaha meg akarják majd írni annak a modern szalonforradalmár-típusnak a lélekráját, aki Berlintől Madridig és New-Yorktól Konstantinápolyig szinte hajszálnyira egyforma alakban jelenik meg s beteges vágyódással álmodozik egy világforradalomról, aki dúsán párnázott ajtóik mögött kényelmes fotelokban perverz kéjjel készíti saját társadalmi osztálya temetését, hogy egy számára idegen világ biztosítsa magának az uralmat — nem kell gondos adatgyűjtéseket eszközölni majd, nem kell az utolsó évek forradalmárjainak életrajzait tanulmányozni: elegendő hűen Trozskij lelki fotografiáját s előttünk áll egy személyben az az örök forradalmár, amely korunkban egész Európát lassan s szisztematikusan aláaknázza egy bomló szellem bomlasztó anyagaival, amelyek hol itt, hol ott törnek fel.

A borzalmas moszkvai per, Zinovjev és vársainak vérbíróság elé állítása most ismét felidézte ennek a nyughatatlan forradalmárnak a szellemét. Napokon keresztül, míg Zinovjevék drámai kihallgatása folyt, csaknem minden öt percen elhangzott a neve, hogy mint a vörös birodalom és vörös cár, Stalin nagy ellensége maradjon meg azoknak emlékezetében, akik számára mint az új véres szovjet iskoladráma játszódott le a nagy moszkvai színjáték.

Kicsoda ez a Trozskij, akitől a mindenre elszánt, hatalmas szovjet is retteg. Soha nem volt aktuálisabb, mint most, idézni Leninnek, a borotvaéles agyú tatár kommunistának Stalinnek által agyonhallgatott politikai végrendeletét. Lenin ebben bámulatos éleslátással jellemezte munkatársait s most, amidőn a Zinovjev-per az egész szovjet-szellembe egy percre bepillantást engedett, láthatjuk, hogy mi csoda háborzongató igazságokat érzett meg: „Zinovjev és Kamenjev — írja Lenin — gyávák. Nem lehetnek róla, vérükben van... Ilyen emberek nem vezethetnek egy forradalmat. Bucharin nem marxista, hanem szobatudós, de rokonszenves. Piatakov ügyes adminisztrátor, de hasznavehetetlen politikus. *Stalin durva, illojális s visszaélne a hatalommal, ami a pártapparátust a kezébe szolgáltatná. Stalint el kell csapni, hogy a szakadást megakadályozzák... Trozskij a legtehetségesebb, de túlteng benne az önbizalom...*”

Ezeket írja a forradalom megindítója és a szovjet megalapítója, ő aztán igazán ismerte embereit. Hogy mennyire, arra a legjobb bizonyíték mindaz, ami halála óta történt s főleg a nagy tisztítás: a Zinovjev-per. Stalinról mondott jóslata hajszálpontossággal beteljesedett. A nagy diktátor, a machiavellizmus újkeletű legborzalmasabb megszemélyesítője, felhasználta az álmodozó forradalmárt és gyáva szobatudósok forradalmát, felhasználta az egész lenini gárdát, hogy az élre kerüljön s azután megkezdje a nagy tisztogatást s azokat söpörje el, akik a vörös trónra emelték. Az első, akivel számolt Trozskij volt. S ha figyelmesen olvasuk Lenin szavait, azt is megértjük, hogy miért kellett elsőnek Trozskijnak lennie, akit a vörös diktátor elűzött maga mellől. „Túlteng benne az önbizalom: — írja Lenin. S ha egyszer átolvassuk Trozskijnak immár csaknem könyvtárnyi írását, igazat kell adnunk Leninnek. Ebben az emberben fájának minden uralomra törésre hatványozott mértékben egyesült. Féktelen önbizalom, a messiánizmus határait érintő önteltség hatja át egész egyéniségét. Egy ember, aki egymaga mert szembeállítani egy

egész birodalommal és egy egész forradalmi apparátussal, amelyet epigonok gyülekezetének bélyegzett. Ez az önbizalom és ez a hatalomvágy útjában állott annak a Stalinnek, aki attól a perctől kezdve, hogy kapcsolatba került a politikával, szisztematikusan törekedett a hatalomra s csöppet sem volt lojális, ha valaki az útjában állott.

Két ember lelkileg alig különbözhet jobban, mint Stalin és Trozskij. Leninnek ez a két munkatársa attól a perctől kezdve, hogy egymás mellé került, érezte ezt a lelki antogónizmust s kiolthatatlan gyűlölettel viseltetett egymás iránt. A harc politikai térről indult ki s személyi gyűlöletté vált, de minden mögött két ok áll: mind a két ember a hatalom fektelen vágyától üzegett s mind a kettő fájának tipikus megszemélyesítője, egymásnak számszázalékos ellentéte volt.

Stalin, a grúz paraszt, száraz, képzelőerő nélküli, számító, tervszerűen céljai felé haladó típus. Még barátai is úgy ismerik, hogy egyetlen önálló elgondolása sincs, nincsenek nagy forradalmi álmai, a pjetiletktől a Stachanov-rendszerig és Oroszország iparosításáig minden mások túlfutott agyában született meg (az utolsó épp Trozskijéban) s ő csak a nagy végrehajtó volt, aki bámulatos tervszerűséggel és kitartással valósította meg — mások álmait. Csak egyben utólréhetetlen: a taktikában. Agytekeresei csodálatos módon, szinte ördögi ravaszra alkottattak. Minden tette, minden lépése, minden szava előre kiszámított s nincs ember, aki rejtélyes céljait előre látná.

Es mennyire más Trozskij, családi nevén Bronstein Leo, a zsidó intellektuel, aki frásztal mellett tiltott iratokból szívta magába a forradalom bacillusait s jegyezte el magát örökre a világforradalmárság Ahasvéri sorsával. Életrajzírói kivétel nélkül megállapítják róla, hogy zseniális ötletei voltak, sziporkázóan szellemes, maróan cinikus és hisztérikusan gyűlölködő tud lenni, de tehetetlen, nagy akciókra képtelen, mert hiányzik belőle a *kitartás*. Valamiféle nyugtalanság hajtja, mintha Ahasvér lelke szállt volna belé, nem tud megnyugodni, lázasan cselekszik, de minden tette rapszódikus, képtelen a szervezésre. Egyik leghűségesebb munkatársa Eastmann jegyzi meg róla, hogy képtelen minden szervezésre, nem tudja megválogatni embereit s örökké magára marad.

Politikai multjában nem egy példa van rá, hogy tényleg ez a nyugtalan, ki nem tartó, szervezőképesség nélküli forradalmár az igazi Trozskij. Még Szovjet-Oroszországban, amidőn Kamenevvel, Zinovjevvel, Radekkel és a többi — immár halálba kergetett szovjetvezérrel konspirált Stalin ellen — magára maradt, barátai

elhagyták s hogy életét megmentse vállalnia kellett a száműzetés nehéz sorsát.

1929-től, amidőn a számkivettség megkezdődött számára, ellenségei voltak csak, barátai és hívei nem. Stalin, aki sohasem tudta megbocsátani neki, hogy csak 1917-ben állott a mensevikiek oldaláról a bolsevizmushoz — ki mondta rá a vörös átkot s volt idő, amidőn trozskistának lenni nagyobb bűn volt egy öntudatos bolseviki előtt, mint fasisztának vagy katolikusnak. Bolseviki eretnek lett s csak aki ismeri a bolsevizmus merev dogmatikáját érti meg, hogy az mit jelentett.

De a Trozskij-féle szellem, az örök nyughatatlanság, az örök lázadás — nemcsak Trozskij lelkéből fakadt. Ő egy fajta beteges vágyait és ösztöneit egyesítette magában s ezek a forradalmi lelkek megtalálták Trozskij felé a kapcsolatot. 1929 óta szinte hónapról-hónapra titkos összeesküvések szálait sikerül felfedezni, amelyeknek egy nagy része az eretnek Trozskij-nál fut össze. Európa egyik országából a másikba kénytelen vándorolni, minden ország retteg, ha be kell fogadnia, mert tudják, hogy Trozskij lelkében hordja a forradalom szellemét. Mint bolygó zsidó jár s nem tud megnyugodni. Trozskij ma hiába keresné a nyugalmat és pihenést, hiába akarna elvonulni, szelleme, amelyet, mint a mesebeli művész kibocsátott a lezárt palackból — fellázadt s nem lehet többé visszaparancsolni. Trozskij, a modern Ahasvér magával hordja a forradalom, az összeesküvés bacillusait s ha nem tesz semmit sem, ezek a bacillusok megkezdik titkos útjukat...

Trozskij, mikor a Zinovjev-per drámája játszódott, a kies Norvégiában volt. Ott ette a száműzetésnek számára juttatott nem épp száraz kenyerét. Az újságírók előtt, akik megrohanták, tagadta, hogy valami köze is lenne az összeesküvéshez. Ugy vélem, mindez nem fontos. Lehet, hogy úgy van s Stalin csak megrendezte a nagy színjátékot, hogy a távollevő ellenség jegyében tüntesse el a jelenlevő ellenfeleket. Mindez épp annyira nem fontos, mintha tényleg kis forradalom csiréit hiniette volna el a Szovjetben is. Az egyetlen fontos számunkra, hogy ez a nyugtalan zsidó intellektuel, aki páratlan önbizalomtól és hatalomvágytól hajtva hazátlanul járja a világot, hol egyik, hol másik országban eszi a hazátlan száműzöttek kenyerét — lassan-lassan a kifejezője lesz azoknak a minden országban felelhető bolsevista forradalmároknak, akik Trozskij módjára nyugtalanul és szintén hazátlanul álmodoznak a világforradalomról s fűrják a talajt a keresztény és polgári világ alatt. A trozskiji szellem ezer és ezer változatban található. S míg Stalin birodalma egyre inkább befelé fordul és az orosz nacionalizmusnak és diktatúrának egy véresen perverz formájává vedlik, addig ez a trozskiji szellem itt rombol közöttünk és alattunk. Trozskij lassan szimbólum lesz, nem fontos, hogy ő csinálja-e a forradalmakat vagy sem. Szelleme, a nyugtalan, beteges, hazátlan sémi forradalmár szellem hat és bomlaszt. Trozskij pedig mint modern Ahasvér hordja a bacillusokat...

A vörösek védelmi fedezéke egy szikla-üregben.

A Madridtól északra fekvő hadszíntéren a terep sok nehézséget okoz a fölkelőknek. A hegyekkel, sziklákkal borított vidéken a kormánycsapatok jól beágyazták magukat. Képünkön egy vörös katona látható somosierrai hegyserincen levő egyik ilyen sziklafedezékben.

BUCURESTI LEVÉL

Sajtófogadtatás az új külügyminiszternél

Bucuresti. Szept. 2. Az új külügyminiszter első sajtóexpozéja a Sturdza palotában.

Már nem okozhat meglepetést, hiszen a miniszterelnök néhány nappal ezelőtt már megvonta az új kormány külpolitikájának vezérvonalát, amelyektől a váratlan és titokzatos külügyminiszteri bukás után hiába várt újabb, meglepő fordulatokat a román közvélemény és a külföld.

S mégis...

A külügyminiszteri nyilatkozat meghallgatására seregülő bel- és külföldi újságírók s a bucaresti külképviseletek sajtóattaséinak létszáma szinte teljes.

Pedig a külföldiek máskor ilyenkor még hazájuk valamelyik előkelő üdülőhelyén megregenek a szép nyár elmúltán. Az idén azonban a minisztereket idő előtt hazahívó sürgönyök korábban hazahívták és riadó készültségbe helyezték a sajtó munkásait is.

A külügyminiszter gépkocsija már dél óta az udvaron áll. Délelőtt a pénzügyminisztériumot adta át, s délben megjelent közép-termetű, alacsonyabb, szürkeruhás alakja a Sturdza palota előcsarnokában, barátságos mosollyal bölintve üdvözlést a sorfalat álló tisztviselők felé.

Azóta bent dolgozik Titulescu egykori szobájában, amelytől búcsút venni se volt ideje, alkalmá a volt miniszternek.

Még ebédelni se volt otthon a miniszter úr, — mondja a sötét, rézgombos ruhában hajlongó ajtónálló, mikor az egyik fővárosi lap külpolitikai rovatvezetője egy miniszter méltóságteljes nyugalmával belép a palota széles, üveges kapuján s közben odaveti az első tájékoztató célú kérdést.

Háromnegyed hét. A sajtó bel- és külföldi képviselői az újságírókra jellemző biztonsággal gyülekeznek a színes márványburkolattal, freskókkal, óriási tükrökkel, sűrű és gazdag aranyozással ékesített hatalmas terem parkettjén.

Az egyszerű nép naiv képzeletében megszületett mesékben fordulnak elő ehhez hasonlatos cifra palotatermek.

Sajtó öfelségének reprezentánsai aranykaru, biborruzatu, kényelmes székekbe vetik magukat, oly otthonosan, mintha kicsit gyerek koruk óta kizárólag ilyen ragyogó környezetben töltötték volna életük minden pillanatát. Pedig van közöttük egy-egy belföldi, akin látják, hogy mekkora kinnal kefélte sötét ruháját erre az alkalomra elfogadható odahaza. kilencedik emeleti padlásszobájában.

Ez utóbbiak különös érdeklődéssel legeltetik tekintetüket a terem baloldalán, a fal mellett húzódó, tizenkét-tizen négy méter hosszú terített büffasztalon, amely enni-inni valókkal rogyásig rakva, a kellemes folytatolagos látványt adja, Titulescunak az áldozatoktól vissza nem riadó — külpolitikájában.

Szendvicsek, torták, édességek, italok állnak az asztalon, a legelőkelőbb fővárosi étterem első szakértőjének művészi rendezésében. Az asztal végében ezüst teáskannák csövei merednek, mint valami légheláritó üteg ágyúi. S az asztal mögött kemény ingmellű, szmokingos pincérek várakoznak az ezüstnyaku palackok csoportjainál.

De egyelőre még nem kerül ezekre a sor. Vidám üdvözléssel köszöntik egymást a szélszélű minden irányból visszakérdő külföldi tudósítók, sajtóattasék.

— Hol töltötte, kollégám a nyarat? — veszik fel a régi kapcsolatok s csak úgy röpködnek a levegőben az olasz, a francia és az északi tengerpart világhíres fürdőhelyeinek nevei. A belföldiek is hozzázonglik a maguk szerényebb hangzású helyneveiket: Carmen Sylvát, Sovatát, Tusnádót, Baile Herculane-t... akad egy-egy szegény ördög, aki sohase látott, halott, Isten háta mögé dugott fürdőt emleget, — amit a külföldi távirati irodák nagyfizetésű munkatársai elnéző mosollyal hallgatnak meg.

Rendre megjelennek a román újságíró társadalom kimagasló alakjai is: *Nasta Liviu*, a *Dimineata* külpolitikai rovatvezetője, aki a nagy zsidó lap keresztény fehér-hollója, s az *Universul* külpolitikusa: *Fermu*, aki viszont az egyre antiszemita hangú román sovinszta orgánus izraelitája... A szélső jobb-

oldaliak kedélyesen paroláznak a szélső baloldaliakkal — talán azzal az igazolással, hogy e pillanatban valamennyien a külpolitika szolgálatában állanak — s kifelé az egységet megőrizni hazafiúi kötelesség.

Persze, mégis a belföldiek vannak többségben s ezért elborítja a természet a román beszéd hulláma... De sűrűn hallani francia szót, amely a németek, franciák, lengyelek, olaszok között a gondolatkicsérélés eszköze, de ezen a nyelven igyekeznek megértetni magukat német, olasz vagy francia kartársikkal a kis nemzetek reprezentánsai, a szerbek, csehek, bulgárok ésatöbbi.

De a német szó keményebb ütemei is sűrűn vegyülnek a francia beszéd lágy zsongásába, s itt-ott magas szöke urak teliszájjal görgetik az angolt...

A szláv nyelvek lágyabb-élesebb sziszegése is belekeveredik a bábeli nyelvzavarba: a csehek s délszlávok kísérlék meg, hogy ezen a nyelven megértsék egymást s... amott egy sarokban egy lengyel újságíró társalog oroszul a szovjet-sajtóattaséval, aki a bucaresti szovjet-diplomáciai testületben érdemes kivételként — valódi orosz.

De azért a keleti típusú sajtómunkások különös előszeretettel forgolódnak körülötte.

Magyar szó is hallatszik. Ardeali magyar és zsidó újságírók is elég szép számmal jelentek meg, s egy csoportba verődve, találgatják: — Vajjon miért kellett Titulescunak mennie?

Őszbecsavarodott fejű, szürkeruhás ur lép a csoporthoz és szívélyes kézzorítással üdvözlő a kisebbbbségi sajtó képviselőit: dr. *Fülöp Pál*, a magyar követség sajtóattaséja.

Magas, rendkívül elegáns, barnaruhás, nagyon előzékeny modoru ur jelenik most meg a teremben és barátságosan kezelve járja végig a csoportokat. Mindenkit ismer és mindenki ismeri őt. *Dragu*, a külügyminisztérium sajtóosztályának vezetője ő. Szerkesztőségi íróasztal mellől emelkedett a magas pozícióba, de nem feledkezett meg a régi, kartársi kapcsolatokról. Minduntalan félre vonalakit s komoly megbeszélést folytat vele, aztán tovább siet, üdvözlő, érdeklődik, bemutat, intézkedik...

Más újságíró előkelőségek jönnek. A román közéletben elég gyakori az újságíró-karrier... Itt van például *Sandulescu*, a román újságírószervezet elnöke, érdekes fajtszta fejével, súlyos mozdulataival, aki egyúttal a kormány hivatalosát, a *Victorul*-t képviseli a külügyminiszteri expozén...

Georgescu Nae, a *Neamul Romanesc* főszerkesztője lép egy magyar újságíróhoz:

— Tehetne nekem egy szolgálatot... Van önöknek egy jó irodalmi folyóiratuk. Helikon a címe... A király hívta fel reá a figyelmelemet a Valenii de Munte-i banketten... Ő mondta, hogy kitűnő folyóirat... Kellene nekem néhány példány belőle...

A magyar újságíró megígéri, hogy beszerzi.

Új csoportok vonják magukra az érdeklődést.

Bizonyos meleg részvétellel figyelik a jelenlevők azokat az újságírókat, akik Titulescu ugynevezett kreációi voltak, vagy akiket a nagy államférfiu egészen közel engedett magához, talán, hogy a velük folytatott bizalmas beszél-

EZ MÁR AZ ŐSZ

Zörren az első falevél
s a kéményben fűtyül a szél.

A pónák hosszú drótjain
tanácsot ül a fecskeraj.

A kopár tarlók síkjait
csikozza csillogó eke.

A város felé oszondesen
kocognak ölfás szekerek,

velük baktat a szürke gond:
Majdött az ősz — s eljön a tél.

SZTUPKA J. TIBOR.

A nagy versenygyőzelmek és világrekordok gyűjtőgyertyája!

A legmegbízhatóbb BOSCH alkatrész minden jármű részére.

Minden szaküzletben kapható!

Romániai vezérképvisező: **LEONIDA ÉS TÁRSA**,
Bucuresti és vidéki fiókjai.

getések során nagy akcióiban felhasználható ötleteket termeljen ki, vagy pedig egyszerűen, hogy kiélje demokratikus hajlamait.

Ezek éveken át sohasem távoztak üres kézzel a külügyminisztériumból. Van olyan közöttük, aki tényleg helyez el cikkeket nagy külföldi lapokban, de olyanok is akadnak, akik már évek óta nem dolgoznak semmiféle lapnak, s egyszerűen abból éltek, hogy valamikor tettek szolgálatot az örökösnek képzelt külügyminiszternek és ezt a kis tőkét Titulescu gavallér bőkezűsége hagyta kamatozni nekik...

Lecsüggedt fejűl ülnék ezek a biborfotelenek... Vajjon mit hoz a jövő?... Baj, baj, hogy Antonescu tegnap még pénzügyminiszter volt és pedig jó pénzügyminiszter, — aminek előfeltétele a szűkmarkuság...

Most idős miniszteri tisztviselő járja végig a termet.

— Ha nem haraguszna az urak, tessék talán az asztalhoz fáradni.

Ezzel megkezdődik a falatozás... És negyedóra múlva a sáskajárás képét mutatja az asztal. A kaviáros szendvicsek és a vörös bornak van a legnagyobb keletje. A teás ütegek alig jutnak szerephez. Korai még: nyárvégi meleg tölti meg a termet, amit lassanként erős cigarettafüst fűleszt át.

Aztán *Dragu* sajtóigazgató a szomszédos, hasonlóan nagy terembe tessékeli a külföldi sajtó képviselőit, ahol a sötét ruhában levő *Victor Badulescu* külügyi alminiszternek rendre bemutatja őket:

— Monieur X... Monsieur Y...

Mindenkinek tudja a nevét.

Aztán beszállingóznak a belföldiek is: a belső terembe tövődik át a zsongás... De hirtelen csend támad s jelentik:

— A miniszter ur.

S belép Antonescu, *Joviális*, mosolygós arcú öreg ur. Ki se néz belőle a volt pénzügyminiszter, aki olyan kemény kézzel hajította be az állami kinnlevőségeket.

Mindenkit bemutatott magának. De ez, nyilván nemcsak formalitás nála. Jól szembenéz minden bemutatottal, mintha mélyen emlékeztetne akarná véni arcvonásait és halkán ismétli a lapot, a hírlapirodát, a várost, ahová az újságíró tudósít, akinek a kezét éppen kezében tartja.

Aztán még beljebb tessékeli a Sajtót. A miniszter roppant íróasztalához ül és francia nyelven, közvetlen hangon olvasni kezdi expozéját, amit nemsokára a világ minden részébe telefonálnak, táviratoznak szét az újságírók.

A fotóriporter magnéziumfénye villan, fényképezőgép kattán s a történelmi pillanatot meg van örökítve.

Jávör Béla

Magyar tudósok új vitamint fedeztek fel

Az új vitaminnal gyógyítják a vérzékenységet

Pécsről jelentik: Az egész világ tudományos köreiben nagy feltűnést keltett, amikor nemrégiben a C-vitamint Szent-Györgyi Albert, a szegedi egyetem tanára felfedezte. Most a pécsi egyetem orvosi fakultása, amely különösen behatóan foglalkozik vitaminkutatással, közli a nagy nyilvánossággal, hogy a megismert és mesterségesen előállítható vitaminok száma újra szaporodott eggyel és ezt a vitamint szintén magyar emberek fedezték fel. Bensáth Aladár, Déres Tibor, Rusznyák Iván és Szent-Györgyi Albert magyar tudósok L. Armano olasz professzorral együtt közös munkával előállították a hatodik mellékanyagoktól mentes vitamint, a P-vitamint.

A C-vitamin nyomán

Az új vitamin felfedezése kapcsolatban van Szent-Györgyi professzor korábbi felfedezésével, a C-vitamin előállításával. Szent-Györgyi professzor ugyanis kísérletei alkalmával azt tapasztalta, hogy az ascorbin-sav gyógyítja a skorbutot, azonban azokat a betegségeket, amelyek hő alatti vérzésekkel járnak, például a vérzékenységet nem, holott ebbe a csoportba tartozik a skorbut is. Viszont azt is tapasztalták, hogy a paprikakivonat, illetőleg a narancsra a betegségekre. A professzor ebből a jelenre a betegségekre. A professzor ebből a jelekből azt a következtetést vonta le, hogy ezekben a növényekben kell lenni a C-vitamin mellett még egy másik hatóanyagot is, amelyet további analízis segítségével lehetne csak kivonni. Ebben az irányban meg is kezdte a kísérleteket.

Az új vitamin gyógyító ereje

Kétszáz kilogramm citromból heven liter citromlevet állítottak elő, amelyet különböző kémiai folyamatoknak vetettek alá. Az eljárás eredményeképpen sikerült kikristályosítani a kétszáz kiló citromból két gramm képződményt, a citrint, amely a növényvilágban elterjedt, ugynevezett flavon festékcsoport egyik tagjának bizonyult, gyengénsárga, majdnem színtelen kristályokban. Hosszú kísérletezés eredményeképpen megszületett tehát az új vitamin, amelynek most még hátra volt annak a megállapítása, hogy vajjon az új anyagnak van-e gyógyító hatása azokra a betegségekre, amelyekkel szemben a C-vitamin alkalmazása eredménytelen volt? Itt elsősorban a vérzékenységről, a haemophiliáról volt szó. Ez a betegség köztudomásúan abban nyilvánul meg, hogy a sebek nem gyógyulnak be.

Mint hogy a vérzékenység nem gyakori betegség, a szegedi belgyógyászati klinikán Rusznyák professzor vezetésével megkezdődött a kísérlet abban az irányban, hogy beigazolják a kezdeti föltevést: az új anyag megvan, tehát gyógyítja is azokat a bajokat, amelyeket az ascorbin-sav nem gyógyít. A részletkísérletek már előzőleg igazolták a flavon aktivitását, tehát először ebben az irányban indultak el Szent-Györgyi professzor és munkatársai. A kísérletek a kívánt eredménnyel jártak és utána az

A Deva melletti ásatások egy régi római magánházat hoztak felszínre, amelynek mintaszerű közfűtési berendezése volt

Deva. Saját tud. Maga Tatarescu miniszterelnök volt az, aki a sarmisegetuzai ásatásoknak nagy fontosságot tulajdonított és a király figyelmét is felhívta rá. A király és Mihály nagyvada jelenlétében folytak le az első sarmisegetuzai ünnepek, amelyek odavezettek, hogy a régi római amfiteátrumot teljes egészében kiásták.

A miniszterelnök volt az, aki „Sarmisegetuza” címen kulturális egyesületet alakított abból a célból, hogy az ásatásokat előmozdítsa.

Tavaly az egész amfiteátrum napvilágra került, de rekonstrukciója pénz hiányában még nincs tervbevéve. A devai megyei múzeum költségvetésébe az idén csupán az ásatások folytatása van felvéve. És a devai múzeumigazgató vezetésével néhány hónap óta ásatásokat végeztek az amfiteátrum közelében. Naponként 25–30 munkás dolgozik szakszerű vezetés alatt és sikerült értékes történelmi emlékeket találni.

Hatalmas középületet ástak ki.

A régi ásatások mellett először a régi várban kezdtek ásni az aedis augustalium mellett. Itt hatalmas épület nyomaira bukkantak. Még nincsen teljesen kiásva, több hónapi munkára van még erre szükség, mégis máris imponáló hatalmas vastag falaival. Hogy ezt az épületet a rómaiak minek használták, még nem lehet megállapítani, annyi azonban bizonyos, hogy középület volt.

Az ásatások során ennek az épületnek több fülkét tártak fel és ez alkalommal több apró régészeti tárgy, mint védjegyes téglák, edények, architektónikus darabok, mint faragott kö-

embereken való gyógyítás is meghozta az eredményt.

Az új kivonat hatásosnak bizonyult. Tíz-tizenöt esetet figyeltek meg, amelyeknek eredménye igazolta a citrin eredményességét a vérzéses betegségek ellen. Így sikerült többek között egy *felületi vérzésben szenvedő* embert naponkénti intravenás citrin injekciókkal teljesen meggyógyítani 12–16 napi kezelés után.

A rendszeres megfigyelések tökéletesen igazolták a fellevelest: az új vitamin az olyan betegségeknél, amelyeknél a hajszálerek a vérsejteket átengedik, orvosilag hatásosnak bizonyult. Ezzel a felfedezéssel új fejezete nyílik a gyógyításnak. Mivel az ilyen vérzéses betegségek latin gyűjtőneve: permeabilitás, s mivel az új vitamin ezeknek a betegségeknél gyógyítására kiválóan alkalmasnak bizonyult, elnevezték az új hatóanyagot P vitaminnak, a permeabilitás szó kezdőbetűje után.

A felfedezés rendkívül nagy jelentőségű.

velek, oszlopfejek, köztük néhány nagyon szép márvány oszlopfej, érmek és egyéb kerültek napvilágra.

Közfűtés egy régi római magánlakásban.

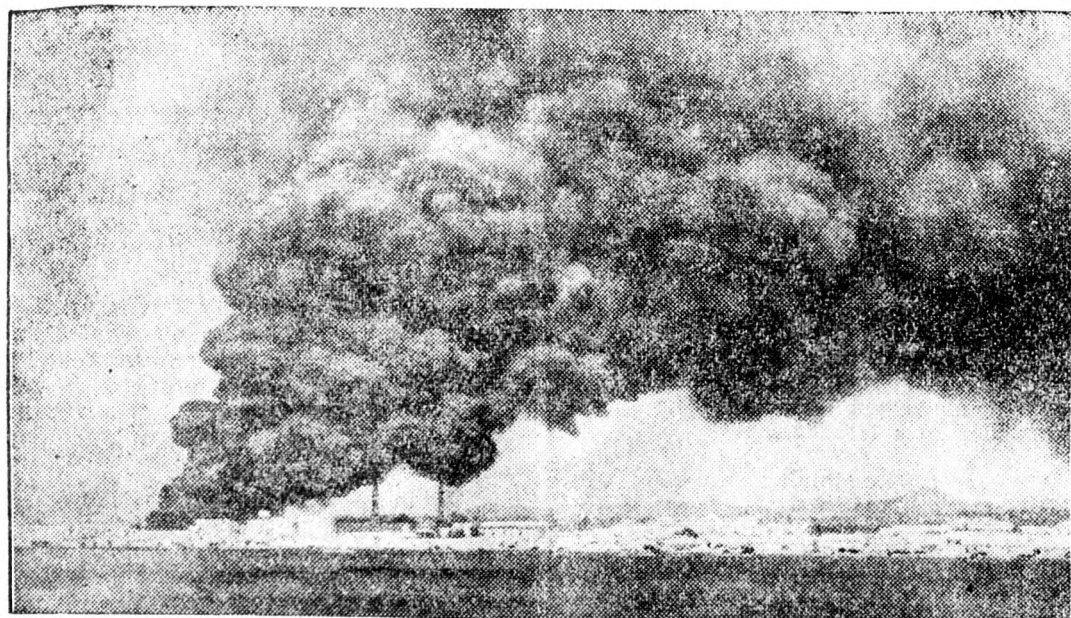
Ezzel párhuzamosan a váron kívül, sőt az amfiteátrumon kívül az országot mellett folyt egy másik épület kiásása. Ez egy villa rustica, magánház, amely mintegy hét szobából áll és több korszakot mutat. Az épület ugyanis egyízben leégtehet, mert meg lehet állapítani a füstös deszkaanyagból s a padlóból, amely érintetlenül meg van s amely felett mintegy másfél méterrel foglal helyet a második padozat. Ez a lakás a legnagyobb kényelemmel lehetett berendezve. Ugynevezett közfűtés volt. A padló oszlopokkal volt alátámasztva, a ház szélén pedig kőfal védte a meleg levegő kiáramlását. A kőfal részén egy kőmedényben tüzet gyújtottak s a meleg levegőt a padozat alá vezették s így oldották meg a fűtés problémáját. Ez a közfűtési rendszer nagyon jól látszik ennél az épületnél, úgyhogy valóságosan tanulmányozni lehet rajta ezt az érdekes római építkezési, illetve fűtőépítkezési rendszert.

A padozat a mi parkettünkhoz hasonló agyagmozaik. Tíz-tizenöt centiméter hosszú agyagparkettet képzeljünk s akkor egészen előttünk áll a római padozat. Az egyik szobában valami fényes anyaggal volt polírozva és lemosva s ma is a régi fényességben ragyog. Hasonlóképpen agyagkockákkal volt kirakva az egész udvar is, amelyet mindenütt elég magas fal kerített be. A falakon bámulatos szép festmények, freskók voltak, amit sok helyen a törmelékből is meg lehet állapítani. Ezeknek a rajzait természetesen már nem lehet rekonstruálni.

Ebben az épületben is több apró agyagedényt, agyaglámpát, védjegyes téglákat, érmeket és vas-eszközöket találtak, amelyek a régészeknek mind értékes leletei. Van egy és két lángú agyaglámpa, u. n. lucerna, amelybe középen töltötték az olajat s az egyik végén volt a bél, ha két véget készítettek, két bél éghetett, ami nagyobb fényt árasztott.

Érdekes, hogy még csak néhány hete szántottak a falusiak az épületek felett. Természetesen a teljes kiásáshoz még több hónapi munkára volna szükség. Daicovicu professzor és Floca Octavian múzeumigazgató azonban egyelőre elavozták, hogy itthon dolgozzák fel a kiásott anyagot. Aztán újult erővel fognak hozzá a további ásatásokhoz, most ősszel, vagy pedig a jövő év tavaszán, ha most nem lenne pénz. Mindenesetre máris úgy néz ki Sarmisegetuza, mintha az 1940-es olimpiásra legalább is itt készülődne s itt kezdenének kezdetleges kőanyagokkal építkezni, ami magában is szép látványt nyújt a régi emlékekben gyönyörködni tudó szemeknek.

Patzkó zeneiskolában beltrások megkezdődtek, ének és zongora tanszakra. Str. Ciogariu No. 15, földszint balra, főpostával szemben.

A malagai vörös tengeri haderó olajtankjai kigyúltak és sűrű füstfelhőkkel sötétítették el napokon keresztül az eget.

A kövérség komikuma

*

Egy olasz ujság fölveti a kérdést: honnan van az, hogy a torzképrajzolók nagy előszeretettel vetik magukat a kövérekre? Miért nem foglalkoznak például a soványokkal? Talán azért, mert a kövérek jók, békeszeretők, akik szeretik a nyugodt életet, a jó asztalt s kerülik a civodást. (No ehhez is szó fér. A latin közmondás ugyan azt tartja: omnis pinguis bonus, minden kövér jó, de láttam én elég élő cáfolatát ennek a közmondásnak is.) Node fogadjuk el, hogy a legtöbb kövér jó, egyezünk ki bizonyos százalékban.

Egy százkilós hölgy panaszkodik: barátneim mind azt mondják: mit csinál, hogy sohasem lehet téged látni sehol. A teremburáját, jegyzi meg egy epés sovány: hát csupa vak barátneim vannak?!

A kövér férj nem sovány nejéhez: emlékszel-e drágám arra az időre, amikor ketten is ráülhetünk egy törékeny nádszékre?

A testes hölgy panasza férjéhez: Már nem szeretés Teodor! Mikor fiatalabb voltam, hány-szor simogattad az államot. — De lelkem, akkor csak egy állad volt.

A százkilós hölgy vézna urához: Takarékos-ság kedvéért mérjük magunkat egyszerre, az-után eloszthatjuk az összűlt.

A kövér dáma a gyepen hempergő és buk-fencező fiacskájához: Légy már illedelmes. Lá-tal-e engem ilyen dolgot cselekedni?

A nehézsúlyú hölgy alkuszik a kirándulás előtt a vezetővel. „Hogy fogja kiszámítani a költséget: óránként? Nem asszonyom: az ön ese-tében inkább csak kilószámra!”

A doktor kövér paciensehez: Ha le akar so-ványodni, egyék délelőtt egy kis főtt zöldséget pirított kenyérral. — Ebéd előtt vagy utána?!

A kövér ember martírúma. Miért nem sza-bad nekem ezt a liftet használnom? — Mert ez csak három személy viselésére készült.

A borbélynál. A helyett, hogy összeviszsa locsog-fecseg inkább vigyázhatna. Nem látja, hogy most is belevágott az államba? — Oda se nézzen neki, uram! Maradt még kettő ép.

A százkilós nő csomagol. „Drágáim, holnap falura megyek.” „Az bizonyos, hogy nagy úrt hagysz magad után, édesem.”

Hősies elhatározás. „Kérlek, mit ajánlott a doktorod a lesoványításhoz?” „Azt tanácsolta, hogy tegyék egy kis mozgást.” „No és te?” „Már kezdem magam sodorni a cigarettáimat.”

A dúsgazdag kövér ember. „János, mivel én a potrohomtól nem láthatom a lábamat, nézd meg, milyen cipőt huztam fel ma reggel, sárgát vagy feketét.”

Mélyseges ok. „Nem foghatom meg, kedves barátom, hogy jegyezhetted el magadnak ezt a gigantikus nőt?” „Megmondom neked: nagyon közelítő vagyok.”

A titok kulcsa. „Hát te miért nem táncolsz?” „Értsd meg: hogy ezzel a nagy potrohmal táncolhassak, honnori táncosnéra lenne szükség.”

Az énekesnő az impresszáriótól igen magas díjazást kíván. „Szó se lehet róla, tiltakozik ez. Ilyen díjazás mellett, amelyet kegyed kíván, 6 líránál is többbe kerülne nekem kilónként.”

Egy sok kilós dáma mezalit egy bérkocsit. „Elvihet-e engem az állomáshoz?” „El, ha a lo-vam nem látja meg a nagyságát!”

Egy igen termetes úr bemegy egy ügyvédi irodába. Az ügyvéd két széklet felé: méltóz-tassék helyet foglalni!

Aki nem akar himni a szemének. Egy terme-tes hölgy a mázsáio automatán állva hátraszól egy urnak: Vegye le a lábát a mérőpadról, ok-tondí!

Egy potrohos úr nagymerészen térdreerez-kezik az inádotott hölgy előtt, aki azonban tiltakozik a hódolat ellen. „Drága nagysém, ha már nem hallgat meg, legalább segítsen fölkel-nem!”

A kövér hölgy a ligetben egy vékony fához kapaszkodva. „Nem tudom, hogy esik, de hiába búvom fa mögé, a kis kutyám mindig rám-talál!”

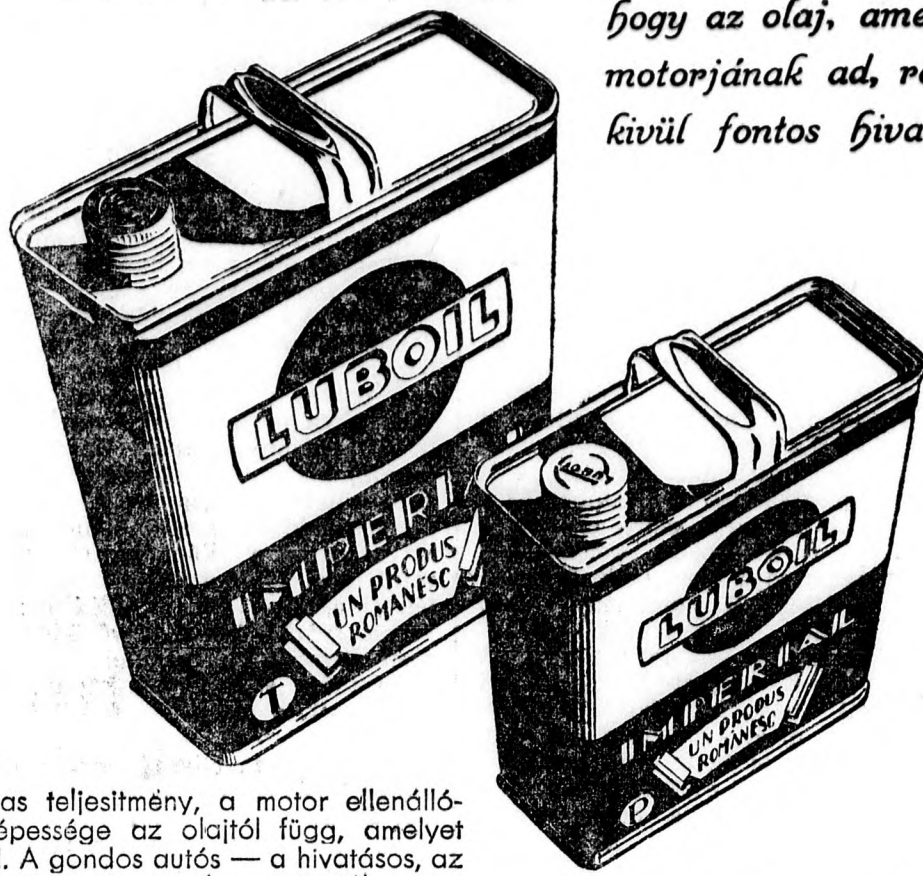
A szintén nagy kerületű urhölgy rárivall a náta mögött lépdelő kis vézna emberre: „Hogy mer maga üldözni engem, maga hitvány oszfalt-betyár?” „Eszem ágában sincs, hogy üldözsem, csak az árnyékát keresem ebben a kutya meleg-ben!”

Node hagyjuk abba a kövérekről szóló vic-ceket. Még valaki arra a gondolatra jön, hogy belőlem sovány ember létemre az irigység be-szél.

Olvassátok és terjesszétok a Magyar Lapok-at!

GONDOLJA MEG

hogyan az olaj, amelyet motorjának ad, rendkívül fontos hivatásu

Magas teljesítmény, a motor ellenálló-képessége az olajtól függ, amelyet használ. A gondos autós — a hivatásos, az amatőr vagy a sportember — tisztában van azzal, milyen felelősség terheli abban a pillanatban, amikor kezét a kormánykerékre tette. Az ő szemükben a motor táplálása, annak rend-behozatala olyan probléma, amelyre különös gondot fordítanak.

Olaj, amely teljes megelégedésre szolgál: a Luboil.

Olyan olaj, amely az „Unirea” gyári védjegyét hordja a legtöbb biztosítékot nyújtja, mert az „UNIREA” gyártmányai példás finomítottak készülnek a leghíresebb specialisták közvetlen felügyelete alatt. Még a tankállomásokon és a speciálisan berendezett raktárakban is ugyanezt a szigorú felügyeletet gyakorolják, mert az „Uni-rea” társaság tudja megbecsülni a közönség bizalmát és azt minden áron meg is akarja tartani.

Használjon Ön is LUBOIL olajat, — azt az olajat, amelyet évek óta a román autósok túlnyomó többsége használ.

LUBOIL

AZ **UNIREA**

társaság gyártmánya

A magyarok szereplése 1686-ban Buda ostrománál

Kik voltak az elsők a várban?

Lehetetlenség az egykoru kútfők és jelen-téseik alapján pontosan megállapítani azoknak a magyaroknak a számát, akik az ország egy-kori fővárosának visszafoglalásában résztvet-tek. A kútfők megállapításai nem egységesek. Röder, a kiváló német vezérkari tiszt, aki La-jos ögróf hadjáratainak történetét megírta és a Buda visszafoglalására vonatkozó jelentések egész anyagát feldolgozta, az ostromban részt-vevő magyarok számát 12.000 főre becsüli. Károlyi Árpád szerint 20.000 főnyi magyar vett részt a küzdelemben és az azóta megjelent részletkimutatások szintén ennyire teszik a Lotharingiai Károly és Miksa Emánuel sere-gében küzdő magyarok számát. Ha csak 12.000-en voltak a magyarok, ez elég szép szám. Ugyanakkor minden jelentés egyhangu-lag megállapítja azt, hogy valamennyien ki-tűnő katonák voltak, páratlan odaadással és vitézséggel harcoltak és kivívták az osztrák, bajor és brandenburgi baltársaik csodálatát és elismerését. A magyar hajdúk először a vizi-városi véres csatában mutatták meg rendít-he-tetlen bátorságukat. Petneházy Dávid hősies-séggel küzdött a janicsárok ellen augusztus 14-én. A hajdúk és huszárok ugyanugy, mint a brandenburgiak, a nagy ostromló seregnek elítéscsapatát alkották. A Városmajor melletti két csatában, amikor a betörő janicsárokat kel-lett visszaverni, a huszárok szereztek dicsősé- get a magyar névnek.

Végleg eldöntöttnek lehet tekinteni Eör-ményesi Fiáth János szerepét. Eörményesi

Fiáth János kezdetben mint a győri gyalogság kapitánya vett részt az ostromban, közben ör-nagyi rangra emelkedett s egész idő alatt mint a győri hajduság parancsnoka működött. En-nek a bizonyítására a legfontosabb forrás Esterházy Pál herceg nádornak az a levele, melyet az uralkodóhoz Fiáth János érdekében intézett. A nádor elmondja a levélben, hogy Eörményesi Fiáth János az ardeali udvari kancellária tanácsnoka a török hadjáratokban mint kapitány, később mint az egész győri generalitushoz tartozó gyalogság parancsnoka, 600 főnyi gyalogságával a közeledő árokban helyezkedett el Budavár bevétele napján. Másnap, mikor a török kitört, szembeszállt vele, sokat levágott, a többieket az övéinek csekély vesztesége mellett, visszafizte. Másnap, az ostrom napján, midőn Buda külső városát (amely alatt a várnak a királyi palotán kívül eső részeit kell érteni) megrohmozták, a falak-at átmászta, az ellenséget megtámadta „és hozzájövén a német gyalogság zöme, Isten se-gedelmével a város elfoglaltatott.” Ezenkívül még sok számos alkalommal harcias férfinak bizonyította magát — írja a nádor.

Eörményesi Fiáth János a török hadjára-tok befejezése után Győr és Komárom várme-gyékben alispáni hivatalt viselt; később az ardeali kancelláriához került. Buda ostromá-nál való szereplése a nádor levele alapján be-bizonyítottan vehető. Katonás erényeiről meg-emlékszik Wágner is, Lipót császár életírója. A másik magyar, aki valószínűleg min-

ISKOLASZEZONRA akta- és iskolatáska nagyvásár HARTMANNAL Reg. Ferdinand No. 1. gyári áron alul árusítunk

denki mást megelőzött a várban, **Ramocsházy** Endre huszárkapitány volt. Sajnos, az ő szerepére vonatkozólag okmányszerű írásos bizonyíték, olyanszerű, mint Eörményesi Fiáth János esetében, egyáltalán nem maradt.

Mösch Lukács kegyesrendi atya, aki gróf **Pálffy** Károly mellett mint házipap működött és Buda ostrománál jelen volt, midőn az ostrom után hazatért (Privigyére), elbeszélte, hogy a várban az ostrom alatt **Ramocsházy** Endre volt a legelső. Esete egészen különleges. Csapatával a Fehérvári-kapu előtt állott, amelyet a törökök, úgy látszik, gyengén védelmeztek, ami abból magyarázható, hogy a támadás két színhelye meglehetősen távol esett a Fehérvári-kaputól és a várparancsnok minden erőt északra és délre összpontosított. **Ramocsházy** berontott embereivel és ment előre, egészen a Szent György-térig. Itt a törökök körülfogták, őt magát lefogták, majd egy bodzafára felakasztották. Itt találták **Ramocsházyt** Croy herceg győztes katonái, akik levágták és látván, hogy van benne még élet, felélesztették. A különböző elbeszélések szerint **Ramocsházy** szerencséje az volt, hogy lábujjaival a földet érte és így nem halt meg. Az ostrom után Budán maradt és itt élte le életét mint köztisztelőben álló polgár és 105 esztendőskorában hunyt el. Élettörténete és esete benne van a jezsuiták budavári naplójában is. A budavári plébánia anyakönyvében is fel volt jegyezve, hogy **Ramocsházy** Endre kapitány rontott be elsőnek a várba a nagy roham napján. Az a fa, amelyre a törökök felakasztották, sokáig állt a Szent György-téren. Örízve a vitéz magyar kapitány emlékét. Ő maga is elbeszélte regényes esetét és míg élt, Budán mindenki tudta, hogy ő volt az első a várban.

Nemthy Lajos megállapítja, hogy **Ramocsházy** mellett nyolc jeles, hiteles és megbízható tanu van és az elsőség dicsősége nem vitatható el tőle.

A királyi palotában állítólag **Pechmann** Márton Günther, bajor kapitány tört elsőnek előre.

A várpalota elleni rohamban csak bajorok és császáriak vettek részt. A magyarok itt egyáltalán nem szerepelnek. **Pechmann** Márton Günthernek sikerült akkor, amikor a bajorok rohama megindult az esti órákban, kitűzni a zászlót valamelyik épületre, vagy toronyra. Hol volt ez a rom, vagy torony, azt lehetetlen megállapítani. Az az állítás, hogy a várpalotában ő lett volna az első, egészen helytelen; a várpalota egyrészt már az előbbi rohamokban elfoglalták a bajorok és a nagytorony melletti rész jobbról-balról az utolsó sikeres roham óta birtokunkban volt. Biztosnak tekinthető az, hogy hegyeddel magával, szeptember 2-án, ő tört előre elsőnek, amikor a csapatok megtudták, hogy **Lotharingiai** Károly egészen a Szent György térig elfoglalta a várat.

Miksa Emánuel **Pechmann** hősies viselkedéséért tüzérmeggyá nevezte ki, I. Lipót császár pedig 1698 január 27-én bárói rangra emelte. Az oklevélben el van mondva, hogy Buda ostroma és elfoglalása alkalmával **Pechmann** az általa kiszemelt katonák élén a vár bástyájára elsőnek lépett fel, amely majdnem hozzáférhetetlen volt és szerencsésen elfoglalta. **Pechmann** Márton Günther különben Szászországból származott, de testvérével, **Antal** Lajossal együtt a császári hadseregben szolgált. A bajor katona 1702-ben Ulmál elesett.

Sokat emlegetik **Petneházy** Dávid szerepét, kinek személye körül szinte legenda képződött. A kiváló lovasvezér neve csaknem minden iskolai kézikönyvbe belekerült. **Cserei** Mihály ardenali történetíró téves adatai alapján, **Cserei** Mihály meséli a következőket:

„A herceg utolsó rohamot akarván tétetni, három felől való irrupciót elrendel és nagy készüléttel az ostromhoz fog, noha a városból is ugyan emberül fogadának és egynehány ízben visszavágták a németet. Azt meglátván **Petneházy** (ki azelőtt **Thököly** ezredes kapitánya vala, de azután a császár hűségére redeál), híres vitéz ember a hajdusággal megindul és a török nem rezisztálhatván ellene, jegelsősorban is a magyarokkal együtt a kőfalakra felmegyen és a városba penétrál. Mely csudálatos vitézi bátorságot látván a német generálok, ezt mondják egymásnak: Ez a **Petneházy** nem ember, hanem oroszlan. A németek és a magyarok után mindenfelől be-

rohanának és a futó törököket mind magukat, mind az egész város népét fegyverre hányják, csak az egy híres **Csonka** bég marada meg, kinek mikor ebédelne, hírt visznek a szolgálói, hogy már a német megvette a várat, azért kimenvén házából, szerencséjére a magyarokra talál, kivel nagy ismeretsége volt és azok nem ölik meg, hanem elfogják és a herceghez viszik.”

Igy szól **Cserei** előadása. Elmondja még **Cserei**, hogy **Petneházyt** később a németek irigységből eltették láb alól.

Az egész mende-monda, **Petneházy**nak a várban való szerepére, nincs elfogadható és hiteles bizonyítékunk. Hogyan zajlott le a roham, kik voltak az első a várfalakon, illetve a cölöpsáncokon belül, ez olyan kérdés, melyet eldönteni szinte lehetetlenség. Láttuk ezt az esetet a világháború nagy csatáinál, — mint már előbb megjegyeztük, a nagy titkózetknél csak egyetlen volt biztos: az eredmény; kik a győzők, kik a legyőzöttek. **Ramocsházy** esete azonban csaknem bizonyosra vehető; az ő berohanása a Fehérvári-kapun, külön magánakció volt és nincs okunk kétségbevonni, hogy nem úgy történt, amint följegyezték és amint később ő maga elbeszélte. **Eörményesi** Fiáth János hivatalos elsőrendű katona volt és a nádor levele alapján eldöntöttnek lehet tekinteni, hogy az első között volt a réseken és a cölöpsáncokon belül. S első lehetett **Pechmann** Már-

TANÍTÓK

Isten szőlőjében venyigét nevelnek;
szent ez a venyige: Istené a gyermek.

Lélekruhájukat vad tövisek tépik,
de a szívében mind fehér oltárt épít.

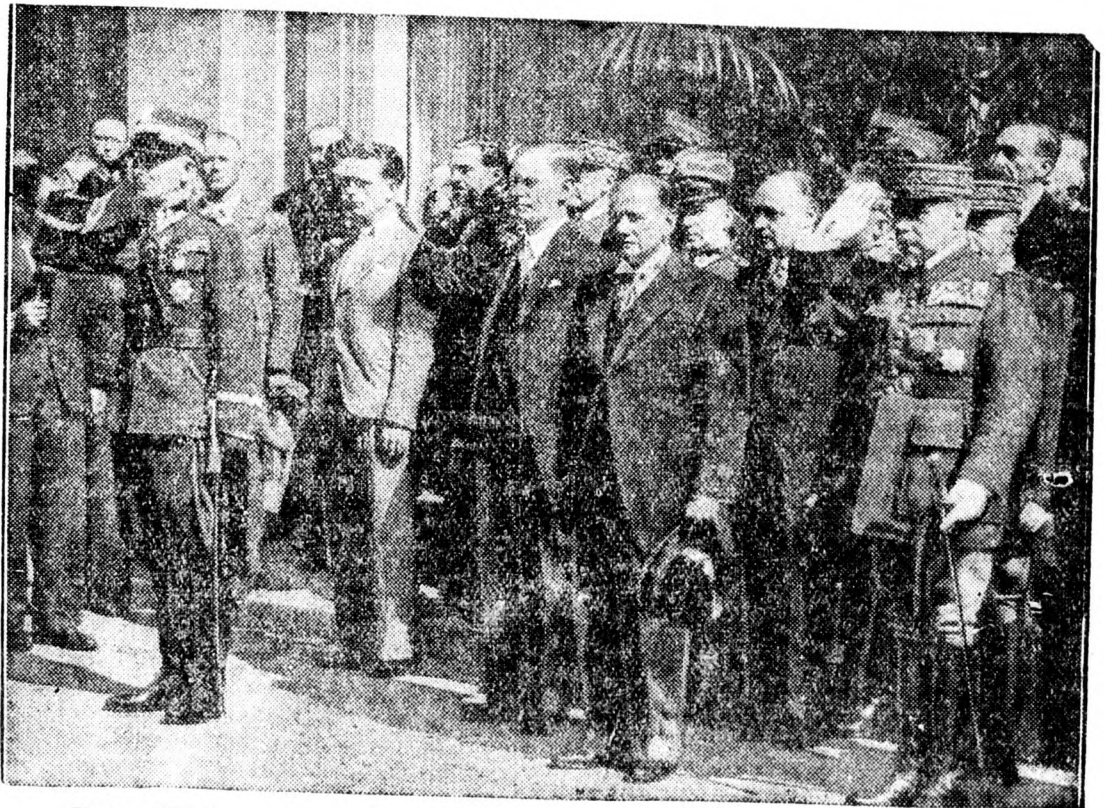
Áldozatuk rajta: Krisztusi hit lángja;
farizeus-átok a szívüket bántja.

De mesterük fényt áraszt nekik az utra;
a szenvedést túrni mind, mind megtanulta.

Áldozatuk rajta: szent ígében fűrdött,
szent szüretre érett, hamvas, édes fűrtök.

Mély sebük behegged, könnyük kiszárad,
mert szinig tölthetik a szent szőlőskadát.

SARKA LAJOS.

Rydz Smigly, lengyel hadsereg-főfelügyelő látogatása Párizsban.

Rydz-Smigly tábornokot a legmelegebb fogadtatásban részesítették Párizsban, ahol fontos tárgyalásokat folytatott Blum miniszterelnökkel. A lengyel hadsereg főfelügyelője a napokban résztvesz a francia hadgyakorlatokon is. Látogatása tulajdonképpen **Gamelin** francia tábornok látogatásának viszonzása. Képünkön balról **Rydz Smigly** tábornok, jobbról **Gamelin** tábornok és **Daladier** francia hadügyminiszter.

ton **Günther** bajor kapitány is. De viszont egészen biztos, hogy többen is voltak első, de nem voltak olyan szerencsések, hogy a krónika feljegyezte volna nevüket és vitézi tetteiket.

Petneházy, a kitűnő lovasvezér és európai hírű magyar katona, a legnagyobb valószínűség szerint nem vett részt az ostromnál. Juvigny térképén meg van jelölve az a hely Pesten, ahol ő csapatával táborozott: „**Petnehási** 1000 Husaren” és csaknem bizonyos, hogy az ostrom alatt is itt tartózkodott.

Cserei különben sem megbízható történetész, sok mende-mondát jegyzett fel, amelyeket kritika nélkül közöl könyvében. **Petneházy** ellen szól még az is, hogy ebben a korban senki sem tudott arról, hogy ő lett volna a Várban az első, soha senki sem emlegette. **Ramocsházyról** és **Pechmann** Márton **Günther**ről viszont mindenki tudta. Arranézve, hogy a németek méreggel tették volna el láb alól, mint **Cserei** állítja, egyetlen hiteles bizonyíték sincs.

Legelőször **Kotana** István említi **Petneházyt**, aki az északi oldalon a falakat elsőnek lépte át, bizonyára **Cserei** nyomán és őtöle vették át mások. **Szalay** László és **Horváth** Mihály is és úgy került bele az iskolai kézikönyvekbe, onnét az egész nemzeti köztudatba. A történetben gyakoriak az ilyen tévedések. Így vagyunk a belgrádi harangszóval is. Ebből a legendából annyi igaz, hogy a pápa a török elnyomulásának hírére rendelte el, néhány évvel **Belgrád** felmentése előtt, azért, hogy felhívja a közelgő veszedelemre a nyugati katolikus világ figyelmét.

Eldönteni pontosan, hogy kik voltak az első a Várban, rendkívül nehéz, csaknem lehetetlenség. A különböző csatákról szóló jelentések rendszerint hézagosak, s tele vannak mindig hibákkal. Azok, akik résztvettek a világháborúban, tudják, hogy az összes leírások és elbeszélések többnyire hiányosak, csak egyetlenegy biztosat tudunk, az eredményt, azt, hogy valamely csatában kik voltak a győzők és kik voltak a legyőzöttek. Mindez egyáltalán nem kisebbitése **Petneházy** Dávid érdemeinek. A kor egyik legkiválóbb európaszerte ismert nevű lovasvezére volt, akinek **Thököly** felvidéki nagy sikereit jelentékeny részben köszönhette. Később ott vitózkedett közvetlen Buda ostroma előtt **Szolnok** és **Arad** elfoglalásánál. Remekül viselkedett a janicsárokkal és spahikkal szemben a **Jánoshegy** mögötti harcokban. Az összes hadijelentésekből meg lehet állapítani, hogy a magyar huszárok és hajduk összes csatáiban a legkitűnőbbben megállották helyüket, felvették a versenyt a brandenburgiakkal, a Buda alatt harcoló hadsereg legkitűnőbb katonáival. (B-a-l).

IRGALOM!

Alja Rachmanova regénye

Az európai polgár még mindig érthető váncsisággal fordul a szovjetek köztársasága felé, hiszen Szovjet-Oroszország — jöllehet a kommunista rendszertől már a legvérmesebb képzelőerővel sem lehet csodát várni — még mindig (vagy csak ezután!) meglepetéseket tartogat. Ezt mutatja a moszkvai nagy pör: Kamenov és társainak, a szovjet állam tulajdonképeni alapítóinak kivégzése és ezt mutatják a kivégzést követő események — az az eddigelé leartóztatott tizenhatezer egyén, akit összeesküvéssel vádol a szovjet. De mindezeknél mélyebb és komolyabb erők dolgoznak a százmillió orosz lélek mélyén, olyan erők, amik előbb-utóbb utat fognak törni és szétfeszítik, vagy vulkanikus erővel szétzúzzák ennek az orosz lélektől merőben idegen rendszernek, minden lélekölő és embertelen építményét. Mert ezt az építményt, ezt a kegyetlen kísérleti laboratóriumot, csak egy bomlott és hisztérikus időben tudták felépíteni azok a kalandorok, akik ügyesen felhasználták a kiéhezett, elcsigázott és agyonkínzott nép ajult önkívületét, hogy reakényszerítsék a maguk örültségét, vagy kalandos vállalkozását. A rendszer keretei máris erősen meglazultak, egyrészt akkor, amidőn a szovjet hivatalosan lemondott a világ forradalmasításának gondolatáról, másrészt akkor, amidőn kénytelen a „polgári léleknek” és „polgári ízlésnek” kisebb-nagyobb engedményeket tenni. De hiába irtak már össze könyvtárakra menő köteteket a bolsevizmusról, az európai polgár szemében még mindig idegen világ Szovjet-Oroszország s a Kreml, a „vörös cár” vára, sok rejtélyt és titokzatosságot takar.

Az orosz lélek most eszmélő fehér forradalma pedig mindennél érdekesebb, izgalmasabb és tanulságosabb.

Alexandra Rachmanova, az emigráns orosz író világhírű trilógiájában — „Szerelmem, cseka, halál”, „Házasság a vörös viharban” és „A bécsi tejasszony” — az eleven élmény, a személyes átélés megkapó és megrázó erejével mutatott rá ennek az orosz léleknek roppant vergődésére és kétségbeesett harcaira.

Rachmanova könyveinek fehérizzású sugárzása, mindent átható irodalmi fénye, kísérletes világossággal mutat rá ennek a léleknek zsakutkába jutott tévelygéseire és martíromságára. Könyveinek hatása — éppen irodalmiságának következtében — messze feülmúl minden sajkönyvet, elméleti okoskodást, pomflattet, vitairást és utiriportot, amit ez a témakör kitermelt.

Rachmanova legutóbbi könyve — első regénykísérlete, mert eddigi könyveit naplóformában írta.

A vörösen izzó háttérből komor, háromszögbe futó gyárépület emelkedik ki s a szabályos építkezős szögében hagyma-kupolás, orosz hármastorony odavetített fehér vonalai — ez Rachmanova könyvének cimlappja. A könyv magyar címe „Irgalom”. (Eredetileg németül „Menschenfabrik” címen jelent meg.)

Rachmanova, az orosz nő kétségbeesett sorsát és tragikus életét mutatja be a drámai sodrású regényben.

A házasság szentségének meggyalázása s az orosz asszony és az orosz leány kegyetlen kiszolgáltatottsága, védtelensége és pária-élete vonul végig a könyvön. Tanja, a kis szovjet tisztviselő, Njurka egy kegyetlenül elbuktatott s a kétségbeesésből, a szeptikérisusok karjaiba zuhant cselédleány, Anna Ivanovna, az egyetemi professzor utcára került feleségének könnyes és szivettépi sorsában s a Tamara különös és furcsa szépségekkel teli, szomorú kis életében.

Az orosz asszony — és az örök asszony — tisztaságának, férfit formáló varázslatos erejének s a lelke legmélyén rejlő erkölcsi erőnek, a házasságnak, a családnak és a gyermek csodájának — forrón áradó himnusza ez a könyv, hiszen Rachmanova nagyon jól tudja azt, amit regényében egy szovjet népbiztos is ijedten vall be sajátmagának, hogy: „A kommunizmus egész győzelmét az asszony fogja megsemmisíteni, az asszony, akit felszaladítottak!”

De amellet kegyetlenül őszinte és merészen nyílt írás ez a regény, amely a legkényesebb erkölcsi problémákat is egy vérből író fölényes és finom művészetével fejtegeti. És nemcsak női figurái — akiket olyan lélekismerettel, emberábrázoló tudással és gyöngéd szeretettel mintáz meg Rachmanova — de a regény férfialakjai is biztosan ábrázolt arccal, lelki és fizikai mozdulatokkal elevenednek élő valósággá és válnak örökre ismerőséinkké. Vagy ki tudná elfelejteni a vad indulatokkal és szörnyű kétségekkel küzdő Vladimirrov „elvtársát” a vérbő bolsevistát, aki különben a regény egyik főalakja s aki egy bensőséges és elérzékenyedt pillanathban ezeket a szavakat mondja annak az asszonynak, aki a szépség és jószág mindenek fölött való erejével lenyűgözte: „Te pedig Tanja, magadhoz vonsz, fejemet a válladra hajtom, megszímogatsz, pedig hogy meggyötörtél. Tiszta szívből megbocsá-

tasz nekem és reménykedel, hátha egyszer megterek és megjavulok... Csakugy mint Oroszország... Oroszország ránk néz sötét, szomorú szemével és túri, hogy azt tegyük vele, amit akarnunk... Te és Oroszország; ti ketten, akiket határtalanul szeretünk és végtelenül megkínzunk...”

Vagy ki tudná elfelejteni a gyöngé akaratu, tétova, bizonytalan járású Orlov professzor alakjának finom pasztelljét, aki költő s a diáklányok körében titokzatos és érdekes romantika fényével övezi őt az, hogy szép szomorú verseket ír, amelyeknek csengő muzsikája elveszett szerelemről beszél. Vagy azt a másikat, azt az igazi költőt, Borisz Ivanovicot, akinek vasszürke szemé mindig, még ha beszél is valakivel, a távolba réved s rekedt és színtelen hangon olyan szépen és olyan lelkesedéssel beszél soha meg nem jelenő regénye hőseiről, s aki olyan szépen meg meghalni a Szolovki szigetnek poklába... S a regény többi különös, furcsa vagy tragikus és esett figurája, a csuf Fedja például, aki bűnnek tartja azt is, hogy a poloskát megölje s ha esik az eső, még az utcára sem dobja ki őket, nehogy elpusztuljanak szegény állatkák, vagy a fantasztikusan és groteszkül öltözködő Borisz Bolovics, aki kettéhasított és gondosan csokorba kötött női harisnyát visel nyakkendőnek s élete titka abban áll, hogy a nőket százalomra gerjeszti maga iránt s átlag minden héten elvált, vagy újra megnősül — hiszen a szovjet törvé-

nyek ezt megengedik... „Leülök egy padra, vázakozva tekintek a távolba — mondja egy helyütt ez a furcsa alak — és az évszázadok ezrint vagy hervadt falevelet tartok a kezemben, vagy valami hasonló értékűt. Utolsó menyasznyomat egy hervadt falevéllal hódítottam meg... A női szívet százalommal kell megtölteni... Holnap kötöm a huszonharmadik házasságomat...”

Es ki tudná felsorolni a regény többi figuráit a szomorú sorsu orvost, Krasznov doktort, Miromnát, a csontos, elszánt, meggyőződéses bolsevista nőt és a többieket.

Alexandra Rachmanova regénye egy kiszakított darabja a véres, valóságos, küzdelmes és szenvedésekkel, szörnyű megpróbáltatásokkal és kétségbeesésekkel teli orosz életnek... Az élet szétágazó, szertefutó és ködbevesző utjain haladnak figurái s ha könyvét valamilyen tekintetben kifogásolhatja a kritika, ez a kifogás nem lehet más, mint az, hogy a valóságos életnek ez a szenvedélyes követése, a regényszerűség jobban mondva a regény kompozíciójának rovására megy s a szétágazó, ködbevesző életutakon eltűnnek és elkallódnak a figurái.

De lehet-e fejteni másképpen azt a regényt, amelyben — épp a fennálló „rendszer”, az életformát az erkölcsi és társadalmi állapotokat tekintve — lényeges külső megolódást — egyelőre — nem adhat az író?

Mindent egybevetve, Rachmanova regénye felbecsülhetetlen értékeket hozott napvilágra s bolsevizmusban fuldoló orosz lélek mélységeiből és azt mutatja, hogy a szovjetrendszerben kialakított „új” embertípustban is megkezdődött már a feleszmélés és a lélek biztató fehér forradalma...
Béltéky László.

KÖZGAZDASÁG

Fűszer- és vegyeskereskedők nem árusíthatnak vegyszereket

A „Monitorul Oficial” című hivatalos lap augusztus 10-iki száma minisztertanácsi rendeletet közöl, amely a fűszer- és vegyeskereskedéseket az ugynevezett vegyszerek árusításától eltiltja. A rendelet szakmai körökben érthető megdöbbenést keltett, mert a kereskedőkön kívül a fogyasztókörözönségnek az érdekeit is a legközelebből érinti, sőt sérti.

Felsorolja azokat a cikkeket, amelyek az említett kereskedésekben árusíthatók, viszont részletes listát közöl azokról is, amelyek csak a gyógyárkereskedések (drogériák) útján hozhatók forgalomba. Etekintetben és idáig nem is volna semmi zavar. Ugyde a fűszer- és vegyeskereskedésekben árusítható készítmények sorából kimaradt ötvenhárom olyan árucikk, amelyet eddig a kereskedők árusítottak. Ezek között szerepel a cipókrém, a kékítő, a fémtisztító szerek, keserűs, keserűvíz, parkettfényesítő, sztearin, sósborszesz, kristályszóda, kőszóda és más készítmény. A kereskedők véleménye szerint a rendelkezést nem szakemberek készítették, mert különben nem fordulhatna elő, hogy a fűszerkereskedésekben cserzéshez szükséges tanin is árusítható, holott az vegyi készítmény. A rendelkezés különben is ellentétben áll az egészségügyi törvény másik intézkedésével, amely kimondja, hogy a fűszerkereskedő árusíthatja a háztartás, a mezőgazdaság, az ipar és bormerelés számára szükséges vegyi készítményeket, ha erre engedélyt vált ki.

Ez a különös rendelet a szó legfájdalmasabb értelmezésében az „élet-halál” végzetes kérdése elé állította a szakmabeli kereskedelmet. Végrehajtása esetén egzisztenciái ezrei hullanak a porba. Legszomorubbak azonban a falusi szövetkezetek és boltosok kilátásai. Hogyan képzelik el a fővárosi íróasztalok bölcsel, hogy

a szövetkezet, vagy a boltos cipókrémet, fémtisztítót, a „jóság” részére keserűsöt, budai vizet, cserző anyagot, gálicskövet, vagy más, ezekhez hasonlatosan, mindennapi szükségletet szolgáló árukat forgalomba ne hozhasson?

Mit tegyen a kisgazda? Nagy idővesztéssel és sok pénzkiadással utazzék a távoli városba, ahol jogosított gyógyáru kereskedést talál, — ha vetőmag szükségletét csávázni akarja? A szőlősgazda ne vehessen gálicskövet a fűszerestől, vagy a szövetkezettől, hanem keresen valahol egy jogosított drogériát? Temérdek gondja-baja mellett még azzal is törődjek, ha véletlenül a városba vetődik, vegyen kristály-

szódát, sósborszeszt, padlófényesítőt, kékítőt, avagy fémtisztítót!

A kereskedelmi érdeklépvseletek természetesen azonnal hadirende sorakoztak e lehetetlen rendelet ellen s különösen a kereskedelmi és iparkamarák fegyverkeznek a legnagyobb eréllyel.

Mindenki egyetért abban a tekintetben, hogy nem szabad és nem lehet ezt a törzrendeletet végrehajtani. Még nem is kezdődött meg sem a végrehajtás, sem az ellenőrzés. Nagyon valószínűnek látszik, hogy az új „igazság” továbbra is „írott malaszt” marad.

(—láh)

Vidéki és városi husiparosok. Timi-soara. Saját tud. A helybéli hentesek és mészárosok kérték, hogy az ugynevezett vásári bizottság védje meg az érdekeiket a falusi husiparosok és vevők ellenében. Kívánják, mondja ki a bizottság, hogy az állatpiacon a vidéki husiparosok vagy állatkereskedők délelőtti kilenc óra előtt ne eszközölhessenek vásárlásokat. A városi husiparosok a városi fogyasztókörözönség érdekeire is hivatkoznak. Szerintük azzal, hogy kizárólag ők vásárolhatnak reggel, amikor még nagy a választék, jobb minőségű árut szerezhetnek és olcsóbban is kapják azt. Ez aztán a városi husárok kialakulására a kedvező kihatással lehet. A bizottság a legközelebb foglalkozik a hentesek kívánságaival.

Az oradeai Építőiparosok Szövetségének új titkára. Az Építőiparos Szövetség tagjai tudomására hozza, hogy dr. Farkas Ferenc szövetségi titkár lemondása folytán megüresedett szövetségi titkári állásra dr. Koller Lászlót választotta meg. Az elnökség felkéri a tagokat, hogy jogaik védelme és érdekeik támogatása céljából bizalommal forduljanak az építőiparosok szövetségének irodájához (Str. General Moşoiu 4.)

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ORADEA.
„Serv. Financiar”.

No. 37257—1936.

PUBLICAŢIUNE.

Se aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că Primăria Municipiului Oradea, cu Deciziunea No. 37257—1936, a suspendat judecarea apelurilor fixate până la 15. Septembrie 1936.

Desbaterea apelurilor inaintate va fi comunicată părţilor interesate prin nouă citaţiuni, Oradea, la 3 Septembrie 1936.

Presedintele Comisiei Interimare:

Jonaşcu.

Secretar General:
Inedescifrabil.

